ԱՐՍԱԽՈՍ
SARDARABAD

BUENOS AIRES Nº 581 Miércoles 25 de Julio de 1990

FIEL EXPRESION DEL PENSAR DEMOCRATA LIBERAL DE LAS COLECTIVIDADES ARMENIAS DE SUDAMERICA
PRIMER PERIODICO ARMENIO DE SUDAMERICA IMPRESO EN SISTEMA OFFSET

El proceso de democratización en Armenia

El sábado 5 de agosto de 1989 apareció el presente editorial en la edición de ese día de *The Armenian Mirror-Spectator*. Tal vez en ese momento las reflexiones allí contenidas no pudieron ser apreciadas en todo su alcance por cuanto los acontecimientos en la URSS no habían alcanzado la magnitud actual. Es por ese motivo que hoy lo reproducimos a fin de que nuestros lectores puedan valorar ampliamente estos fundamentales conceptos.

Armenia es una república integrante de la Unión Soviética, y es lógico que esté experimentando una serie de cambios en su vida política, social y económica que pueden transformar a la Madre Patria en un país verdaderamente vibrante, económicamente sólido y políticamente maduro. Pero si en el futuro inmediato no logra alejar algunos peligros que la amenazan y resolver con rapidez y satisfactoriamente algunos aspectos apremiantes de su actualidad, los armenios pueden ser testigos de un deterioro de las condiciones sociales y políticas en su país, con imprevistos y calamitosos resultados.

Bajo la política de democratización de Mikhail Gorbachov, la Unión Soviética se ha embarcado en una ola de reformas sin precedentes, sorprendiendo y aturdiendo a su propio pueblo, y también a los pueblos del mundo. Los cambios se introdujeron con abrumadora velocidad, y este proceso parece haber despertado en el pueblo un insaciable apetito por más drásticas decisiones. El sentimiento general en la Unión Soviética es de desesperación: la economía está virtualmente en ruinas, los consumidores de productos tales como comestibles, maquinarias, etc. no pueden encontrarlos por ninguna parte, el gobierno importa mercancías y granos de manera creciente y en proporción alarmante; la jerarquía del viejo Partido Comunista está atrincherada en el Kremlin, al igual que los dirigentes de las 15 repúblicas integrantes que todavía manejan el poder y se consideran habilitados para ello -aunque sea temporalmente-, en el inoxorable avance hacia la democratización; la reciente huelga masiva en las minas de carbón de Siberia y Ucrania han abierto una vía que puede ser imitada en el futuro por otros trabajadores, creando la oportunidad para el establecimiento de sindicatos independientes en oposición a las organizaciones oficiales; la violencia interétnica en la soviética Asia Central, que en el Cáucaso se ha tornado dramática y ha obligado a revisar las drásticas y arbitrarias medidas tomadas por José Stalin durante sus 30 años de brutal dictadura y, finalmente, los movimientos populares por la autonomía e independencia económica que han brotado en las repúblicas bálticas de Latvia, Lituania y Estonia, así como -en alguna medida- en Armenia y, también, en la pasada semana la soviética Georgia abogó por una completa independencia política y económica.

Armenia no puede quedar alejada de todos estos cambios que anuncian el amanecer de una nueva era. Y, en realidad, ls primeras demostraciones masivas en la Unión Soviética, desde 1920, ocurrieron en Erevan a mediados de febrero de 1988, inaugurando los armenios una nueva agenda de actividad política -la reunificación de Artsaj con la Madre Patria.

Este simple hecho unió a nuestro pueblo de Armenia, tanto a los que viven en la Unión Soviética como a los que viven en la Diáspora. La masacre de Sumgait, la deplorable mala disposición del gobierno soviético a arribar a una justa solución, la continua violencia azerí contra los armenios -que ha culminado con el forzoso éxodo de unos 20.000 compatriotas que debieron abandonar su tierra y reubicarse en Armenia-, así como el encarcelamiento de miembros del Comité de Gharabagh, todo ello contribuyó a crear desilución entre los armenios, generando dudas acerca de la sinceridad de los compromisos expuestos desde Moscú acerca de la perestroika.

Tan fue así, que numerosas organizaciones no oficiales crecieron como hongos, con tan diversos propósitos como ideologías: la Causa Armenia, revisión de la Constitución, derechos de la mujer, obras de beneficencia, etc. Una última cuenta dió la existencia de 35 grupos. Impulsados por la reciente liberación de miembros del Comité de Gharabagh, se constituyeron 20 grupos diferentes, los que tomaron el nombre de Movimiento Nacional de Armenios, buscando la autonomía política, social y económica, elecciones libres y justicia.

Bajo una creciente presión, movimientos de existencia local fueron admitidos y reconocidos por el Parlamento Armenio, causando ello mucho júbilo entre el pueblo en general. En un paso sin precedentes, a algunos de sus miembros prominentes -incluyendo a aquellos del Comité de Gharabagh- se les permitió participar en las deliberaciones del Parlamento e, incluso, usar de la palabra en sus reuniones.

Casi al mismo tiempo, la fundación de todavía otro grupo político fue anunciada en Erevan: el así llamado Consejo de Organizaciones no Oficiales de Armenia, que reune en su seno a 17 grupos de distintas tendencias. Esta organización aspira a segurar "libres y normales condiciones para el desarrollo del pueblo armenio", adhiriendo al sistema federal, creyendo en la libertad de palabra, rechazando la violencia y la discriminación étnica. Este Consejo no fue reconocido por el gobierno de Armenia.

La existencia de 35 organizaciones independientes en un pequeño país llamado Armenia, con una población de 3,5 millones, nos pone en presencia de una especia de desorden en el país. Negados por casi siete décadas los derechos humanos básicos de libertad de palabra y de reuniones públicas, la política de democratización de Gorbachov está brindando a Armenia -y también a otras nacionalidades de la Unión Soviética- la oportunidad de expresar libremente lo que ellos piensan, a pedir lo que ellos necesitan y a reunirse en la plaza pública. Este derecho fundamental, arrebatado por las autoridades a cientos de miles de armenios, se ha puesto de manifiesto en el último año con las reuniones masivas en la Plaza de la Opera, en Erevan y, seguramente ahora, dará pie a nuevas concesiones del gobierno armenio y de Moscú.

Pero ahora debemos preguntar: ¿Qué quieren los armenios?

Primero y principal, la reconstrucción de las áreas devastadas por el terremoto, la reunificación de Artsaj con la Madre Patria. Los armenios, en número abrumador, esperan del gobierno local y de Moscú que lleguen a una rápida solución de este espinoso problema que ha encendido enemistad, odio, y ha provocado cientos de miles de refugiados. La política, que social y económicamente renace en Armenia, amenaza retrasarse peligrosamente e indefinidamente, hasta que el problema de Artsaj no sea resuelto a satisfacción de los armenios. Más importante aún: Artsaj es el único tema que une al pueblo de Armenia.

(Continúa en pág. 4)

Brillantes Olimpíadas Juveniles en Uruguay

Como estaba anunciado, del 17 al 22 del corriente se llevaron a cabo en la ciudad de Montevideo, Uruguay, las XVII Olimpíadas Interligas Sudamericanas.

Sin perjuicio de la nota ampliatoria que publicaremos en próxima edición, informamos que el acto inaugural se cumplió de manera solemne en el Estadio Misak Kouyoumdjian, de la UGAB de Montevideo, ante una numerosa concurrencia de público. Estuvieron presentes autoridades nacionales locales, y el intendente de la ciudad Dr. Tabares Vazquez. Ofreció el acto el presidente de la entidad anfitriona, señor Carlos Iergatakordzian, usando luego de la palabra el Presidente de Liga de Jóvenes de Montevideo, señor Roberto Devirian y el Presidente de la Regional Sudamericana señor Antonio Sarafian.

Luego tuvo lugar el desfile de las delegaciones de San Pablo, Montevideo, Córdoba y Buenos Aires, se desarrolló un lúcido acto folklórico uruguayo y armenio, actuando también la Banda Municipal de la Ciudad de Montevideo.

El Presidente del Comité de Relaciones Culturales de Armenia con la Diáspora, señor Garlen Dallakian, al igual que el Viceprimer Ministro de Armenia, señor Vanig Dayan y el Ministro de Relaciones Exteriores, señor Anatoly Mgrdichian, desarrollaron intensa actividad en Buenos Aires, no sólo en cumplimiento de funciones específicas a sus cargos, sino también en una clara y sincera invitación a los connacionales para que inviertan capitales en Armenia.

A este respecto, la primera pregunta que surgió fue la de si esas inversiones serían a título patriótico o con rentabilidad. Y la respuesta de los 3 funcionarios fue la misma: **rentabilidad.**

La Diáspora siempre realizó inversiones patrióticas en Armenia, especialmente en los terrenos religioso, cultural y científico. Ahora, lo que el gobierno armenio reclama de la Diáspora es la radicación de capitales para la explotación de empresas con nuevas tecnologías.

¿Qué garantías da al inversor un país de estructura socialista-estatista?: Iniciativa privada, libertad de empresa, libre competencia, usufructo de rentabilidad. O sea que reclaman a Adam Smith en Armenia.

Hasta la década del 80 el mundo estaba dividido en 2 áreas bien definidas: los países que aplicaron las teorías de Adam Smith y los estatistas, quedando al descubierto 2 economías: las prósperas y las estancadas.

Entramos en la década del 90 con un reclamo de las economías estancadas (los países estatistas) por una apertura franca de privatizaciones y estímulos para las inversiones particulares que permitan el desarrollo económico en beneficio de los ciudadanos de cada país.

ADAM SMITH (1723 - 1790)

En su bicentenario, reclamado por Armenia

Haig Shahinian

¿Esta tendencia echa por tierra al socialismo? Entramos en un capitalismo absoluto? Ni lo uno ni lo otro.

Tenemos la absoluta certeza de que la propuesta de la Organización Demócrata Liberal Armenia es la correcta, en cuanto expresa:

El Estado debe ser gobernado por autoridades elegidas democráticamente, con el voto secreto del pueblo, sin discriminación alguna, con derecho de legislar y administrar los intereses del estado y del pueblo, y no interferir en los derechos privativos del hombre tales como ejercer la industria, el comercio, la navegación, la explotación minera, agrícolo-ganadera, etc., salvo los que sean de interés estratégico o de seguridad nacional. El Estado debe dejar hacer y no poner trabas a la libre actuación del hombre. El orden natural de las cosas permitirá que todo se desarrolle por su propia dinámica.

La alta demanda de un producto genera el exceso de rentabilidad, que hace volcar otros capitales y trabajo a esa actividad, aumentando la oferta de ese producto, rebajando el precio del mismo, perfeccionando el producto en su calidad y forma, motivado por la competencia en beneficio del consumidor.

A su vez, el exceso de demanda requiere al capital incorporar más trabajadores, provocando una escasez de mano de obra y obligando a una mayor cotización sobre un salario preestablecido por las partes.

Mejorando el poder adquisitivo de las masas, se genera mayor consumo y ahorro, mediante la creación de nuevos capitales y fuentes de trabajo, a sumar a los ya existentes.

L intervención del gobierno como productor, hecho que generalmente cumple monopolizando la actividad, resulta cara para el consumidor, de baja calidad y a un alto costo para el Estado, que en definitiva para el pueblo. Pero sí es muy importante que el Estado vigile los intereses del productor y del trabajador de acuerdo con leyes dictadas por la Asamblea del pueblo, que son de interés común.

Los grandes capitales, generalmente multinacionales, con la presión de sus dineros accionan sobre los pequeños productores hasta hacerlos desaparecer, quedándose con todo el mercado, y desde entonces esquilman al consumidor. Es muy importante que el Estado controle la economía con una buena ley de monopolios, que garantice el libre juego de la oferta y la demanda. Juntamente con el derecho a la iniciativa privada, la ODLA propugna el derecho a la propiedad, a la educación, a la seguridad, a la jubilación, al seguro de enfermedad, para todos los habitantes y, en especial, para los empleados y obreros: el derecho a asociarse para defender sus intereses, el derecho a la huelga y al seguro de desempleo, accidente o muerte.

Resumiendo: la ODLA cree que lo mejor para la felicidad y desarrollo de un pueblo es la libre acción de sus habitantes para llegar a un equilibrio natural que desemboque en la conjunción: capital-trabajo-intelecto.

Conceptos básicos de la Organización Demócrata Liberal Armenia

Buenos Aires 1982

El Partido Ramgavar, que está basado en tres máximas:

- Libertad de Conciencia
- Libertad de Expresión
- Libertad de Empresa

ha encontrado en la doctrina de Adam Smith el ideal que garantiza la LIBERTAD DE EMPRESA.

Salvo algunos círculos de intelectuales o académicos, el resto de la población de Armenia no conoce las teorías de este gran filósofo escocés, de cuyo fallecimiento se cumplen 200 años. Lo importante es la avidez de la población por esta doctrina, lo que se comprueba en la medida que difundimos la doctrina Ramgavar, única organización política armenia que propugna la libertad de empresa en su carta orgánica.

El Colón volvió a brillar

Desde fines de 1987, en que por diversos motivos se suspendieron las funciones de nuestro Primer Coliseo, recién el jueves 19 se reiniciaron los espectáculos líricos con la puesta en escena de la ópera "Fausto", de Charles Gounod, que tuvo en sus papeles protagónicos al tenor argentino Luis Lima, la soprano Ana María González y el barítono Ricardo Yost.

En la oportunidad se inauguraron las obras de remodelación a que fue sometido el teatro, particularmente en lo referente a la modernización de su escenario, al que se dotó de los últimos adelantos en materia electromecánica (ya en la función de gala del 9 de julio pudimos apreciar cómo se eleva hasta la altura del escenario y luego desciende al foso el palco de la orquesta.

La puesta en escena de esta ópera de singular lirismo y espectacular presencia, puso de manifiesto las indudables dotes líricas de Luis Lima, quien jugó con seguridad la perfecta afinación y el gratísimo timbre de su voz, en una estupenda interpretación de Fausto. Ana María González también dió especial lucimiento a su papel de Margarita, con indudable dominio vocal traducido en una magnífica voz. Asimismo, Ricardo

Yost configuró un Mefisto excepcional.

Todos los factores confluyeron para que esta reapertura del Teatro Colón se cumpliera a través de una presentación brillante, a la altura del prestigio del Primer Teatro argentino.

vaneskeheian s.a.c.i.f.i.
CUEROS CURTIDOS
IMPORTACION - EXPORTACION
RAUL SCALABRINI ORTIZ 676
TEL. 854-7845 - 855-0628
BUENOS AIRES

Arquitectura para ver

Del 9 al 12 de agosto venidero tendrá lugar en la planta baja del edificio de la Asociación Cultural Armenia, calle Armenia 1366 de esta Capital la exposición de trabajos prácticos realizados por los alumnos del Curso Cuatrimestral de Arquitectura Armenia que en FADU, dependiente de la Universidad de Buenos Aires corresponde a la cátedra del arquitecto Juan Carlos Toufeksian, y que integra el plan de estudios del último año de la carrera de arquitectura.

La respuesta de los 22 alumnos inscriptos en el Curso -de los cuales 19 no tienen ascendencia armenia- está plasmada en los trabajos que se exhiben y que son dignos de verse, pues reflejan distintos aspectos de la historia del pueblo armenio, su arquitectura, su vida y sus costumbres.

Los trabajos prácticos del Curso fueron dirigidos por el arquitecto Gustavo Engulian, ex-alumno del profesor Toufeksian, y en el apoyo extra-curricular brindado por la cátedra fueron invitados especiales el ex-Obispo Primado Monseñor Bouniatian y el Dr. Pascual Ohanian, quienes disertaron sobre la Iglesia Armenia y la Cuestión Socio-Política, respectivamente.

"Empresas de familia"

Volviendo a sus reuniones empresariales, la Cámara de Comercio Argentino Armenia convoca a un encuentro a realizarse en el Wilton Palace Hotel, Callao 1162, 1° piso, el martes 7 de agosto de 1990, de 19 a 20.30 horas.

En la oportunidad, el Licenciado Luis Karpf se referirá al tema: Empresas de Familia.

Se presenta un libro de Rupen Berberian

Desde todo punto de vista interesante e ilustrativa será la reunión que tendrá lugar en el Auditorio Terzakian, del Colegio Armenio de Vicente López (Arenales 1631), en cuya oportunidad será presentado el cuarto libro debido a la pluma del escritor Rupén Berberian.

El volumen, titulado "Las lágrimas en las mejillas del Cielo", será presentado por el investigador Dr. Pascual C. Ohanian y la escritora María Leone.

Este acto, auspiciado por la Comisión Administrativa del Colegio Armenio de Vicente López, tendrá lugar el viernes 10 de agosto, a las 21,30. La entrada será libre.

BY GUEZZI
Cristalería - Platos - Regalos
PRECIOS DE FABRICA
•Listas de Casamiento
•Regalos Empresarios
•Gastronomía
Ventas por Mayor y Menor
Juan B. Justo 2760 P.B. "D" Cap.
Tel. 856-0184

LILIANA M.M. MERDIKIAN
abogada
Ricardo Gutierrez 1357
Pta. Baja "A" — OLIVOS
T.E.: 790—6779 de 14 a 18

PRIMER SERVICIO
EN RELACIONES HUMANAS
Para la colectividad
Seriedad y Reserva
Sra. MARIA CRISTINA
Martes — Jueves — Sábado
15 á 19 40—4378
— SIN FINES DE LUCRO —

U. G. A. B.
ARMENIA 1322 - BS. AS.
773-2820 y 771-6500

6 de Octubre
Cena 50° Aniversario de Liga de Jóvenes
Actuación de la Orquesta de la Radio y Televisión Armenia con
Rupén Matevossian y Garo Hairabedian

COMISION DE DAMAS
DEPARTAMENTO COOPERADORA ESCOLAR
Sábado 18 de Agosto de 1990 - 21,30 hs.
"BAILE DE LOS AÑOS 60"
Actuación del Conjunto *"CLASS"*

Comisión de Damas de U.G.A.B.
Clase Especial de Chocolate
Dictada por el Prof. Andrés Mandalari
31 de Julio - 14,30 Hs.
Reserve su entrada al 771-6500
o en Armenia 1322 - Capital

La Comisión de Damas de UGAB
Invita a todas las Sras. y Srtas. que deseen participar de los encuentros con charlas, manualidades, juegos y te (aseghnacordz, crochet, pintura sobre tela, caneva, pinacle, etc.) que se realizarán el primer jueves de cada mes a las 14 hs. en Armenia 1322.

La Comisión de Padres Promoción 1990 se reencontrará con sus amigos a partir del viernes 3 de Agosto en sus habituales cenas.

El 4 de Agosto de 1990 a las 18 Hs. se llevará a cabo la bendición e inauguración del Salón "Aram Sahakian" en el 5° Piso de nuestra Institución

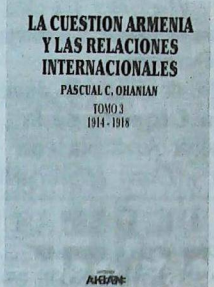
CORO SHNORHALI
* CONCIERTO LITURGICO *
Parroquia Inmaculada Concepcion de Belgrano
VIERNES 10 DE AGOSTO 20.30 HS
OBLIGADO Y JURAMENTO
* CONCIERTO 10° ANIVERSARIO *
NUEVO TEATRO BLANCA PODESTA
LUNES 10 DE SEPTIEMBRE 21 HS
AV. CORRIENTES 1283

CONFERENCIA DEBATE
A cargo del Dr. Juan José Partamian
"Avances sobre reproducción humana"
8 de Agosto - 15.00 Hs.
Armenia 1322 - Capital Federal
* DE INTERES EXCLUSIVO PARA SEÑORAS, SEÑORITAS Y ESTUDIANTES.

GRECIA con EMPIRE
Reencuentro Familiar
Visite a sus parientes y amigos en Grecia, y disfrute de sus playas, del encanto de sus islas y de su exquisita gastronomía por sólo U$S 2.100.
Nuestro programa incluye pasaje aéreo, traslados, 20 noches de alojamiento en Atenas, con desayuno, excursiones a Delfos, Mycenas, Epidauro, Cabo Sunion, Crucero de un día a las Islas de Eghina, Poros e Hydra. Cena en una taberna típica.
Forma de pago: Anticipo, U$S 280 - 30/5/90, U$S 200 - 30/7/90, U$S 200 - 30/8/90, U$S 240 y 11 cuotas de U$S 126,18, a partir de octubre de 1990.
EMPIRE TRAVEL SERVICE
SANTIAGO DEL ESTERO 75, 1° Of. 35 - Tel.: 37-0092 - 805-3929

El Genocidio Armenio

Un tema que debemos conocer en profundidad

La Cuestión Armenia es un tema de antigua data cuya comprensión, dilucidación y adhesión por la opinión libre del mundo viene preocupando al Dr. Pascual Carlos Ohanian desde hace más de dos décadas. El tomo inicial de su obra, donde difunde los primeros resultados de su meticulosa tarea de investigador, tomó estado público ya en el año 1976.

A esa primera manifestación le siguió un segundo tomo complementario y ahora aparece el tercero con el cual se integra un tríptico que continuará en sucesivos tomos, en una secuencia referida a este tema crucial. Este tercer tomo consta de nueve capítulos que van desde una síntesis del primero y segundo tomos hasta la revolución rusa y la derrota diplomática armenia provocada por el Tratado de Brest Litovsk. En tales capítulos se analiza la ambición de Turquía de conquistar nuevos territorios tras su desalojo de Europa; el panturanismo y la guerra santa; el frente caucásico, con el grave problema de las deserciones; los regimientos de jóvenes voluntarios armenios; los planes aliados con relación al desmembramiento de Turquía; una visión cruda, realista y escrupulosamente documentada del Genocidio con especial recordación de valiosos intelectuales que Armenia perdió, víctimas del crimen; un estudio demográfico de los territorios armenios antes y después del Genocidio y de las pérdidas que ocasionó este delito de lesa humanidad.

Finalmente el autor penetra en la situación política de los agrupamientos étnicos del Cáucaso, la proyección de la revolución rusa en esta región y los fracasos diplomáticos que perjudicaron los intereses del pueblo armenio.

Este caudal de información que el Dr. Ohanian ofrece a sus lectores fue enriquecido en entrevistas que en sus viajes a Armenia mantuvo con personalidades tales como John Guiragosian, Rogent Krikorian, Landrush Jurshutian, Kevork Khurlopian, Hrand Avedissian, Iervant Sarkissian, Mgrdich Nersissian, Vaché Nalbandian, Godig Judavertian y Rupén Safrastian, así como de la consulta de alrededor de 300 libros y artículos de autores orientales, europeos y norteamericanos que han tratado el tema del Genocidio armenio y de cuyas obras la inquietud científica del Dr. Ohanian ha extraído aquella información.

Obra de singular característica por el denso aparato bibliográfico que la respalda, **LA CUESTION ARMENIA Y LAS RELACIONES INTERNACIONALES**, cuyo tercer tomo viene a complementar los anteriores - está en preparación el cuarto, que se refiere exclusivamente al año 1918 - hurga profundamente en un hecho inquietante; su lectura es indispensable para todo aquél que quiera conocer con seriedad científica las vicisitudes del pueblo armenio, sus causas, desarrollo y consecuencias hasta llegar a la independencia. En este tomo están las bases que precedieron a la sovietización ulterior.

Es una obra insoslayable, además, para el desarrollo de una acción orientada a la formación de la opinión pública en los países de habla hispana. Con estos libros, el Dr. Ohanian da un paso fundamental y la comunidad armenia habrá de acompañarlo en su esfuerzo, leyendo y difundiendo su contenido.

Es de destacar que la edición se presenta prolijamente encuadernada, con tapas plastificadas y con una impresión clara que facilita su lectura, características de la idoneidad y calidad de Akian Gráfica Editora S.A..

SARDARABAD

(Viene de pág. 1)

EL PROCESO...

Pero, más tarde o más temprano, aparte de Artsaj, otros acuciantes problemas deberán ser discutidos y resueltos públicamente desde el gobierno y dentro de los movimientos populares. La efectividad de la presión pública ya ha producido resultados sorprendentes: el Parlamento designó el 24 de Abril como día oficial de recordación, se aprobó el uso del armenio como idioma oficial de la república, se logró la clausura de la planta nuclear de Medzamor, el 28 de mayo de 1918 fue reconocido como la fecha en que, después de seis siglos, surgió un nuevo e independiente estado armenio con su propia bandera, así como, también, fue tomada la decisión de cerrar la planta de caucho de Nayirid, en Erevan, contra los deseos de Moscú.

Pero, otra vez, la pregunta vuelve: ¿Qué quieren los armenios?

Junto con Artsaj, el tema que se presenta como más urgente es el futuro político de la República de Armenia: ¿quiére ella quedarse en la Unión Soviética? ¿Es su voluntad participar de una nueva Federación? ¿Desea optar por una completa independencia, fuera de la órbita del soviet o de Rusia?

Las cuestiones abundan. Y las respuestas, también. El 24 de junio, durante la sesión del Parlamento Armenio fueron presentados dos puntos de vista divergentes sobre este tema. Zori Balayan habló de la necesidad de continuar nuestros lazos políticis y económicos con el Soviet y el gobierno ruso, y arguyó que contra el naciente pan-turquismo nosotros no tenemos otra elección que aliarnos -nosotros mismos y nuestro país- con una fuerza poderosa como la URSS. Balayan vió a Armenia actuando en el papel de bastión contra la embestida del pan-turquismo desde el Oeste (Turquía) y desde el Este (Azerbaijan). En su plan, Rusia es el protector de la pequeña Armenia.

En respuesta, Levon Der Bedrossian, un miembro prominente del Comité de Gharabagh, afirmó, en no inciertos términos, su inequívoca oposición -que es también la del Comité- a la idea de un protector para Armenia. Dijo que, insistiendo constantemente sobre el llamado peligro del pan-turquismo, Balayan y sus adherentes estaban ayudando al renacimiento de aquella incipiente ideología. En su opinión, los armenios sólo deberían contar consigo mismos para la solución de sus problemas y la elección de la clase de gobierno e ideología para Armenia. Reavivando ahora nuestras demandas territoriales a Turquía y creyendo que una nueva ola de pan-turquismo habría de imponerse en la región, cierta gente estuvo caminando con cautela ante el impacto que significaría el logro de nuestras aspiraciones nacionales, y nos culpa de ser revanchistas, dijo Bedrossian.

Estas dos divergentes opiniones dan clara idea de la atmósfera que prevalece en Armenia. Unos claman por una completa independencia, arguyendo que una vez fuera de la órbita del Soviet, Armenia, como nuevo Estado independiente, será también bienvenida por Turquía. Adherentes a este punto de vista -y ellos son numerosos- tienen sólo una vaguísima idea de cómo funciona la diplomacia internacional, del costo y cargas de mantenimiento para preparar, armar y bien equipar, etc. un país independiente. Otros piensan que una reestructuración política y económica del sistema soviético pueden beneficiar a Armenia y ser aceptadas por ésta. Todavía hay quienes ven a Armenia integrando una nueva Federación, donde todos los Estados tengan independencia y derechos soberanos.

Como inmediata consecuencia, una cosa es obvia: los armenios son activos - muy activos- participantes en el proceso de democratización que está barriendo el vasto territorio de la Unión Soviética. Inexpertos en el proceso de un comportamiento democrático, intolerantes ante el punto de vista de los otros, todavía disfrutando del uso libre e irrestricto de la palabra, los armenios no pueden confundirse realizando actos temerarios que redunden en perjudiciales anuncios públicos. Y es un hecho importante, digno de ser tenido en cuenta y respetado, que el proceso democrático de pública discusión, con el debido cambio, aún estén vivos en Armenia después de siete décadas de total control del pensamiento.

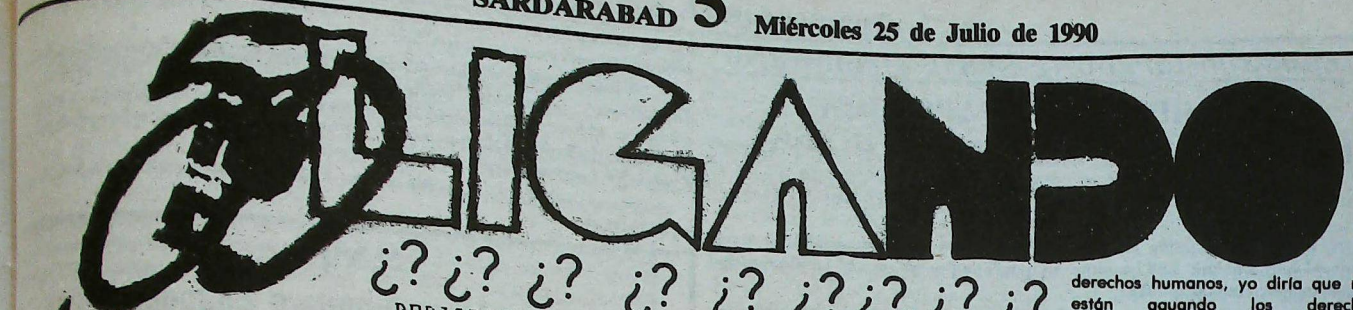
El Partido Demócrata Liberal Armenio (ODLA) siempre ha expuesto sus ideales democráticos, según estipula la ley desde 1920. ODLA considera que a través de los ideales democráticos y liberales puede abrirse en Armenia una nueva era para nuestra nación; una era de prosperidad, de saludable política y de representación popular en el gobierno.

Taes fueron nuestros principios en el pasado, y nos guían todavía hoy, así como entendemos que deben guiar a los armenios en la Madre Patria, dentro de una atmósfera de respeto por el otro a través de las ideas, persiguiendo la meta común que alienta nuestro pueblo: un próspero y viviente Estado Armenio.

Para las cuatro estaciones
y todas las edades
Lanas "Hetesia"

Merceril S.A.
Larrea 237. Capital
T.E.: 48-9343

Daniel Youssefian e Hijos S.A.
Distribuidor y Mayorista Textil
Blanco y Tejidos en general
Sarmiento 2357 Buenos Aires
TE. 48-9442/5298

PERIODICO JUVENIL ARMENIO

CÓRDOBA

Aniversario

Seguimos...

"EL GENOCIDIO ARMENIO"

Dr. de las Cavernas:

cuando veo esta revolución pacífica del centro europeo, es, para mí, porque el hombre tomó conciencia bien de aquello que le pasó; no digo que los armenios fueron los que llevaron la bandera única, pero fue una buena conciencia. Todos fueron a recuperar en esas plazas, donde se hablaba de esos derechos fundamentales, eso que era de ellos, que se habrán dado cuenta que era de ellos; fueron a recuperar lo que trajeron al nacer.

Los armenios también llamaron la atención porque si en el año '25-'30, o mí, los armenios me hubieran preguntado, yo les hubiera dicho que la jurisdicción y competencia es del gobierno de Turquía, del país en que Uds. viven; vayan a sus jueces, si tienen las pruebas, vayan. Y así le habrán dicho todos los europeos cuando en realidad todos tenemos la culpa, todos eran igualmente, yo no digo responsables, pero todos tenían la obligación de actuar, tenían el deber de actuar pero, o no se daban cuenta o no podían, o la humanidad no había adquirido un desarrollo tan grande.

Desde el año 1948, después de la Segunda Guerra Mundial y a raíz de otro Genocidio que se produce en Alemania, nace un crimen nuevo, pero que lleva impresa en realidad una palabra vieja, el crimen de lesa humanidad, en contra de la humanidad. Y después se acuñe la palabra genocidio, la muerte - cidio; homicidio- la muerte del hombre; genocidio- de la gente, la tribu, la etnia.

Así se acuña y se da una definición en derecho positivo que no es todo lo completa que debe ser, porque ese es el problema que existe en derecho positivo, es muy difícil definir algo, siempre hay algo que se escapa.

Pero aquí no habría que definirlo, los derechos humanos son inalienables, los derechos humanos son inatacables, son intrínsecos de la persona humana. Definirlos y decir cuáles son es peligroso.

En la Declaración Universal de los Derechos del Hombre del '48, la Americana de dos años después, la convención del genocidio del '48, todo el mundo firmó, porque todo el mundo está de acuerdo en que se debe respetar la vida, la familia, que tiene derecho a formar una familia., que tiene derecho a la integridad física, que tiene derecho a practicar su religión, que tiene derecho a entrar, permanecer y salir, como dice la Constitución Argentina, del territorio donde ha nacido, que nadie lo puede encarcelar en este territorio, que no puede negarle la salida, como ha pasado hasta hace poco; Ud. no puede salir.

Me contaba una hija mía que estaba en Berlín cuando cayó el muro que en realidad no fue una fiesta, hicieron fiesta los no-berlineses; los berlineses lloraban, iban entristecidos junto al muro porque habían muerto muchos, amigos, parientes. Hacía años que no veían a la gente, no conocían a sus descendientes porque no los dejaban salir del territorio. Y con qué derecho? Si es un derecho humano establecerse donde uno quiere, de trabajar donde uno quiere.

A veces los occidentales decimos: pero cómo los orientales con esos pueblos que los dejan salir firman el libre tránsito de personas, cómo los que no dejan practicar la religión porque tienen las iglesias cerradas firman la libertad de conciencia.?

Y bueno, porque el instrumento decía: cuando la libertad de conciencia atente contra los intereses de la comunidad o los derechos del Estado o de la sociedad quedan sancionados.

La única limitación que tiene el derecho humano es el derecho humano del otro. No existe otra limitación.

Pero falta una problema principal, nos van llenando de derechos humanos, cada vez hay más derechos humanos, yo diría que nos están aguando los derechos humanos; hay derechos del niño, derechos de la mujer, derechos del trabajador, de la ancianidad, una serie de derechos que en realidad no son derechos humanos, nadie nace con el derecho a la salud, a sindicalizarse; todos los hombres nacen iguales, no hay distinción de sexo, no son derechos humanos.

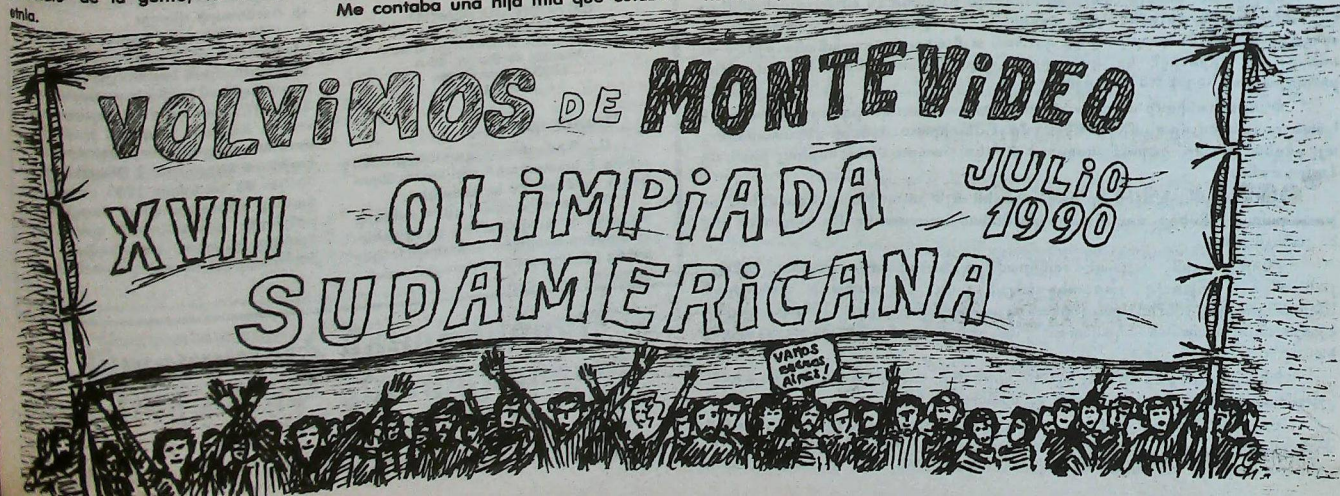
Por eso, cuando nos ponen una serie de derechos que nosotros podríamos enumerar, por ejemplo, el derecho a vivir en un espacio no contaminado, nos van a hacer confundir los derechos humanos.

Hay una constitución provincial que creo que tiene más de 400 artículos, que enumera una serie de derechos, que inclusive están incluidos a su vez en los derechos humanos de los cuales son derivados.

Los derechos originales del hombre son muy pocos, prácticamente son los que hemos nombrado hasta ahora, no hay más, de ellos derivan los demás. Pero éstos son los esenciales, es peligroso escribir tantos derechos humanos, y ésta es otra crítica que yo le hago a los positivistas; quieren escribir todos los derechos como si fueran derechos humanos: no, los derechos humanos son pocos, son esenciales, son sagrados.

El otro problema que llama la atención sobre los armenios es aquello de los tribunales, son derechos tan importantes, como dije, de lesa humanidad, que es a la humanidad a la que le compete, es a la humanidad a la que le compete castigar, a la humanidad entera, no a un gobierno a un país, nos compete a todos. Y es lo que se llamaría un giro copernical, que puede golpear tantas puertas con la ayuda de muchos pensadores, con la ayuda de los armenios nos hemos dado cuenta que esos delitos tienen que ir a parar a un tribunal internacional.

No existe prácticamente ningún Estado que condene el Genocidio, el propio genocidio

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԴԷՊՔԵՐՈՒ ԼՈՅՍԻՆ ՏԱԿ

ԽԵԼԱԿՈՐՈՑՆ, ԽՈՐՀՐԴԱԻՈՐ, ԻՇԽԱՆԱՏԵՆՔ ԲԱՆ ՄԸ ԿԱՅ ՀՈ՛Ն

Գրեց՝ ՊԱՐՈՑՐ ԱՂՊԱՇԵԱՆ
Ա.

Իրաւացի եմ բոլոր անոնք, որոնք մտահոգ են Հայաստանի ներկայ կացութեամբ, ալեկոծ՝ հոն կատարուող դէպքերով ու ցնցուած՝ խորհրդաւոր միջադէպերու տարողութենէն։

Հարցը չի վերաբերիր արտասահմանեան կամ սահմանային իրավիճակներուն, այլ՝ ներհայաստանեան այն շարժումներուն, որոնք ինչ մը շատ եւ քիչ մըն ալ յաճախ տեղի կ'ունենան, ստուար եւ արատ ձգելով պահանջատիրական ձգտումներուն ու վերազարթօնքային բայլերուն վրայ։

Արդարեւ, Արցախի պահանջատիրութեան, հայրենիքի մէջ բարեփոխութիւններու ծրագիրներու կամ իմքնապաշտպանութեան գծով առնուած միջոցառումները ո՛չ միայն հասունցած էին, այլեւ՝ դարձած հրամայական անհրաժեշտութիւն։

Սակայն, այդ բոլորը կարելի չէր ձեռք ձգել միանգամայն, կայծակնային արագութեամբ, այլ՝ հանդարտաքարոյ խաղաքականութեամբ, չափաւորեալ գործելաոճակով ու միասնական ուժերով։ Այս ուղղութեամբ բարենշային եւ պահանջատիրական իրաւունքներու դրսեւորումը եւ յառաջխաղացքները, ինչպէս նաեւ՝ իմքնապաշտպանութեան փորձերու արդիւնաւորութիւնը եւ անհրաժեշտութիւնը։

Արդեօք կարելի՞ է նոյն բանը ըսել վերազարթօնքային այն խմորումներուն մասին, որոնք տեղի կ'ունենան զանազան խմբաւորումներու կողմէ։

Որոշապէս՝ ո՛չ, որովհետեւ հոն, ուր կը տիրէ ամբոխավարութիւն, արդիւնքը կ'ըլլայ ձախաւերութիւն, հոն, ուր կը պակսի ազգային ընդհանրական շահերուն ներամոփ միասնական կեցուածք, արդիւնքը կ'ըլլայ բաս, իսկ հոն, ուր կը բացակայի խաղաքական միտքը, արդիւնքը կ'ըլլայ՝ պառակտում։

Կորպաչովեան նոր խաղաքականութենէն օգտուիլը կ'ենթադրէ խաղաքական պատրաստուածութիւն, խաղաքական հասունութիւն ու խաղաքական հասուութիւն, այս պարագային՝ ծառայելու համար մեր ազգային պահանջներուն եւ իտէալներուն։

Ընդունինք, որ այս կալուածէն ներս Հայաստանը կը տառապի ամբողջենէ, համապատասխան տարրերու չգոյութենէն, հետեւաբար՝ անփորձութենէն։

Անշուշտ, որ վերոյիշեալ իրողութիւնները ունին իրենց բացատրելիութիւնը, թերեւս ալ արդարանալի կողմերը, տրուած ըլլալով, որ առ այդ չկար ենթահողը այդ բոլորին, չկար կարելիութիւնը կամ միջոցը՝ հասնելու նման հանգրուանի մը։

Այդուհանդերձ, ընդունելի՛ է որ՝ ընծեռուած զգաստգործ պայմանները պատճառ դառնային, որ նորաստեղծ խմբաւորումներ, որքան որ անոնք ըլլային իսկական «ազգայնականներ» ու «բարեկարգիչներ», ամբողջ զանգուածներ առաջնորդէին դէպի···ամբոխավարութիւն, ցուցավարութիւն ու յոգուձգաւարութիւն՝ «չօճք շինելու տեղ, աչք հանելու» գնով։

Կը շեշտե՛նք, ազգային նոր խմբաւորումներու երեւումը չենք նկատեր ժխտական, ոչ ալ անոնցմէ ոմանց գործունէութեան մէջ կ'ուզենք տեսնել խորհրդաւորութիւն (թէեւ բացառուած չէ այս մէկը), բայց ժամանակը, դէպքերն ու երեւոյթները ցոյց տուին ու կուտան, թէ անոնք ճիշդ կողմնորոշում տալու մէջ տակաւին կը մնան «սկսնակներ ու խակեր», թերեւս ալ ուելի՝ խաղաքական մարզէն ներս միակամիներ կամ կոյրեր···։

Վերջիվերջոյ, ազգային իրաւունքներու պահանջման մէջ, իմքնուրոյնութեան ձգտման մէջ, բարեկարգումներու հետամտութեան մէջ, ազգային անխզելիորէն կապուած է խաղաքականութեան հետ, բան մը, որմէ զուրկ են այսօրեայ խմբաւորումները։

Որոշ է, որ այս ծիրէն ներս, փորձը կրնայ տալ հասունութիւն, ճիշդ դիրքորոշում եւ անսայթաք ուղի, բայց մտահոգութիւնը այն է, թէ այդ ճամբուն վրայ պիտի չուզէինք ականատեսը ըլլալ անպատակային ու վնասաբեր արարքներու, որոնք ո՛չ միայն պիտի արգելակեն, այլեւ շոգիացնեն ցարդ մեր ունեցածը, նոյնիսկ՝ մեր «փոքր նուաճումները»։

Ու ըսել թէ՝ նորելո՛ւկ «առաջնորդներ» ու խոհո՛ւն «մտաւորականներ» կը համարձակին թուրքին կամ ազերիին հետ գտնել «բարեկամական» ու «բարիդրացիական» կապեր, ցոյց կուտան այն անաւոր դաւանանութիւնն ու ոճիրը, որ երբեւիցէ կը կատարուի մեր նահատակներուն դէմ, մեր բռնագրաւեալ հողերուն հաշոյն։

Փաթ-բուրանիզմի ախորժակներով սրուած ժողովուրդներու հետ նման կապերու ստեղծումը ո՛չ միայն միջոց մը չէ մեր իրաւունքները վերստանալու, այլ ընդհակառակը՝ շարունակութիւն մը՝ կուլ տալու նաեւ ներկայ բուռ մը Հայաստանը։

Միւս կողմէ, ի՞նչով կը բացատրուին այն բոլոր խոշտանգումներն ու խուլիգանութիւնները, որոնք տեղի կ'ունենան Հայաստանի մէջ — որո՞ւն դէմ եւ յանուն ի՞նչի։

Բնաւորտային, այլապէս անհրաժեշտ հասւ մը, ինչպէս կրնայ, յանկա՛րծ, փոխուիլ յարձակողականի մը Հայաստանի Գետական Անվտանգութեան շէնքին վրայ (որքան ալ ան «սխրելի» չըլլայ)։ Ի՞նչպէս կարելի է խոշտանգել պետական դեկավար դէմք մը (որքան ալ ան «սխրելի» չըլլայ ոմանց համար)։

Խելակորոյս բան մը կայ այս բոլորին մէջ, դաւադիր ձեռքեր կան հոն, իշխանատենչ տրամադրութիւններ կը նշմարուին հոն։

Ահա թէ ինչո՛ւ սփիւռքի հայութիւնը մերթ ակնապիշ, մերթ ցնցուած ու մերթ զայրացած կը հետեւի դէպքերու.այս հոլովոյթին ու չի կրնար ընդունիլ որ՝ այս փափուկ ու ճակատագրական հանգրուաններուն, պատասխանատու եւ ոչ-պատասխանատու անձնաւորութիւններ ու խմբաւորումներ գործեն միջոցներով զօրացնելնէ հայկական պետականաւորութիւնը, բիկսնէ կանգնիլ ամէնուր, գործնապէս սատարելնէ անոր ազգային առաքելութեան եւ ընթացքին, որպէսզի չիյնանք այլ դաւադիր յորձանուտին մէջ, որ անպայմանօրէն «կը մշակուի» Հայաստանին ու հայ ժողովուրդին դէմ։

Յաջորդի՝ «ԳԼԽԻՎԱՑՐ ԵՐԶՈՒԱԾ ԱՐԾԻՒԱԹՔ»

«ԶԱՐԹՕՆԱ»

Զեկոյց

Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւն 1990-1991 Տարեշրջանի Համալսարանական Կրթաթոշակներ

1.- Գալուստ Կիւլպէնկեան Հիմնարկութիւնը 1990-91 ուսումնական տարեշրջանին համար, վերաբողոքելի կրթաթոշակներէն զատ, պիտի յատկացընէ նաեւ՝ որոշ թիւով նոր կրթաթոշակներ արժանաւոր ուսանողներու։

2.- Հիմնարկութեան ներկայ ծրագիրը կը վերաբերի միմիայն ա՛յն ուսանողներուն՝ որոնք համալսարանական լրիւ մակարդակ ունեցող ուսումնական հաստատութեան մը մէջ կը փափաքին կանոնաւորաբար հետեւիլ մասնագիտութեան մը։ Գիշերային, մասնակի կամ ոչ-ակադեմական դասընթացքներ մաս չեն կազմեր ներկայ ծրագրին։

3.- Կրթաթոշակներու յատկացումը կը կատարուի ընտրութեամբ, հայկական ծագում ունցող ուսանողներ՝ որոնք բարձրագոյն ոսման հետեւելու համար զուրկ են նիւթական աջհրաժեշտ միջոցներէն։ Սկզբունքով՝ Հիմնարկութիւնը չի քաջալերեր ուսանողներ որոնք իրենց ոսումը կ'ուզեն շարունակել իրենց բնակավայրերէն դուրս գտնուող համալսարաններու մէջ։

4.- Թեկնածուները պարտին ունենալ ոսումնական բարձր մակարդակ, լրացնել անհրաժեշտ բոլոր պայմանները եւ ընդունուած ըլլալ ընտազագոյն «Սօֆոմօր» դասարանը ամերիկեան համալսարաններու մէջ, կամ համապատասխան դասարան մը այլ համալսարաններու պարագային։

5.- Ներկայացող թեկնածուներէն կ'ընտրուին Հիմնարկութեան դատողութեամբ արժանաւորագոյն ընտրանիները միայն։ Միեւնոյն ընտանիքին պատկանող երկու անդամներ միաժամանակ չեն կրնար օգտուիլ Հիմնարկութեան ներկայ ծրագրէն։ Նախընտրութիւնը կը տրուի արժանաւոր ա՛յն ուսանողներուն որոնց ընտանիքին անհրաժեշտ պարագաներուն մէջ օգտուող չէ եղած անցեալին Հիմնարկութեան համալսարանական կրթաթոշակներէն։

6.- Բոլոր թեկնածուները, որ ալ բնակին անոնք, իրենց ձեռագիր դիմումագիրը պէտք է ներկայացուած ըլլան ստորեւ նշանակուած հասցէին՝ 1 Սեպտեմբերէն առնելէ ոչ միւնչեւ 30 Նոյեմբեր 1990։

CALOUSTE GULBENKIAN
FOUNDATION
Departament of Armenian Affairs
Avenida de Berna, 45-A
1093 Lisboa Codex
Portugal

Կարեւոր

Ա.- Դիմումները պարտադրօրէն պէտք է կատարուին թեկնածուներու կողմէ անձնապէս եւ ձեռագիր։

Բ.- Իր ուղարկած դիմումագրի թուղթին ու պահարանին վրայ՝ թեկնածուները պարտին յստակօրէն նշել իրենց ինքնութիւնն ու հասցէն լատիներէն տառերով։

Գ.- Դիմումագրին մէջ նաեւ դիմող-ուսանողը պարտի հակիրճ տեղեկութիւններ տալ ոսման ընթացքի ու տեղութեան մասին։

• Վերոյիշեալ կէտերը չյարգող թեկնածուներու դիմումները ակատ չեն առնուիր։

Առ ի պատասխան՝ թեկնածուներուն կը դրկուի հարկ եղած տեղեկութիւնները, հարցաթերթիկներն ու կանոնագիրը։

7.- Այն ուսումներու պարագային, որոնց տեղութիւնը կ'ընդգրկէ հինգէն աւելի տարիներ, ուսանող մը կրնայ օգտուիլ հինգ տարի միայն։

8.- Շեփոթութիւններ կանխելու համար, դիմողները պարտին իրենց անունն ու մականունը թղթակցութեանց ու հարցաթերթիկներուն մէջ գրել նոյնօրինակ ձեւով, այնպէս ինչպէս կ'երեւին անոնք ենթակայի ինքնութեան թուղթին կամ անցագրին մէջ։

9.- Հիմնարկութիւնը շատ ոսմանափակ թիւով կրթաթոշակներ պիտի տրամադրէ որոշ թեկնածուներու որոնք արդէն տիրացած են համալսարանական վկայականի մը եւ կը փափաքին առանձագնիլ երկ տարուայ ընթացքի մը մէջ ոսում ընդհատումի պատրաստել Փ.Հ.Ժ.-Ոչթոդրական աստիճանը ստանալու համար աշխատասիրութիւն մը, իրենց բնական երկրի կամ պրոսաւորութիւններէն մէկուն մէջ հաստատութիւններ։ Նախասիրութիւնը կը տրուի անոնց որոնք նուիրուած են հայագիտական կամ արուեստի մարզերուն մէկուն մէջ։ Դիմումագրերը պէտք է կատարուին վերոյիշեալ ձեւով դարձեալ ակատի ունենալով նոյն պայմանները։ Այս ծրագրէն չեն կրնար օգտուիլ ուսանողներ որոնք Հիմնարկութեան կրթաթոշակէն արդէն օգտուած են անցեալին։ Որեւէ նպատակ չի յատկացուիր հետազոտական կամ մասնագիտական աշխատանքներ կատարելու համար։

10.- Ներկայացուած բոլոր թղթածրարները ի վերջոյ կը կերտոնաւի Լիզպոն՝ ուր արժանաւոր թեկնածուներուն ընտրութիւնը կը կատարի Ցուլիսի վերջը։

11.- Ներկայ ոսումնական տարեշրջանին Հիմնարկութենէն համալսարանական կրթաթոշակ տացող ուսանողներն իրենց կրթաթոշակները 1990-91 տարեշրջանին վերանորոգելու տալու համար՝ պարտին իրենց դիմումագրերը յղել ուղղակի Հիմնարկութեան կեդրոնին՝ 1 Սեպտեմբերէն մինչեւ 30 Նոյեմբեր 1990, ստանալու համար վերանորոգման հարցաթերթիկները։ Նշանակուած պարտաւորութեան ժամանակները չյարգող ուսանողներու դիմումագրերը ակատի չեն առնուիր։

Խորհրդային Հայաստանի Խորհրդարանը Գումարուեցաւ

Շար. էջ 7

Գաղափարախօսութեան Գործնական Ուժին Անհրաժեշտութիւնը

Գրեց՝ *Օհան Պոտրումեան*

Իրրեւ պատմական զարգացման նոր իրողութիւն, նոր երեւոյթ նոր հնարանքներ, Ռամկավար Ազատականին յատուկ պէտք է ըլլան գործունէութեան իւրայատուկ եղանակներ ու ոճեր, որպէսզի կարելի դառնայ ստեղծել յառաջացող նոր իրավիճակներու մէջ ստեղծուած ընդհանուր պայմաններէ՝ հիմնուած տեսական-եւ գաղափարախօսական յստակ մտածելակերպի մը վրայ:

Այս ուղեգիծը պէտք է խարսխուի անցեալի իրագործումներուն, ներկայ պարտաւորութիւններուն-եւ ապագայի ծրագրումներուն փոխադարձ կապերուն վրայ:

Ռամկավար Ազատական Կուսակցութեան գաղափարախօսութեան դերը հասասարակ Ակատի ունի նիւթական-եւ ոգեղէն կեանքը, ընկերային ու տնտեսական դիակավարման ընթացքը, ժողովրդական հիմունքներու կառուցման մէջ հասարականութեան ու հասարակայնութեան ստեղծագործական լիցքը կը պարտադրէ լուծել բոլոր ճնշի խոչընդոտային հարցերը, որոնք կը ցցուին ժողովուրդին գոյութեան առջեւ:

Ընկերային կառոյցի կարեւորութեան եւ դերին շնորհիւ, նիւթական, տնտեսական ազդակները որոշապէս էական դեր ունին, բայց գաղափարախօսական տարրերուն անբաժանելի պարտականութիւն մը վերապահելով՝ լուսաբանելու, կողմորոշելու-եւ առաջնորդելու, մասնաւորապէս իր մտի ունենալով ազգային ու հասարակական, կազմակերպչական ու դիակավարման հարցերը, ուր կը ձգտի եւ կ'որոշուին ժողովուրդին ստեղծագործական միտքին ուժականութիւնը եւ ազատախոհական սկզբունքներուն գործընթացը:

Ընկերային-եւ կազմակերպչական փորձառութիւնները ցոյց կուտան, թէ գաղափարախօսական գործադաշտը կը ներկայացնէ քաղաքական կազմակերպութեան առաջընթացին հիմնական մղիչ տարրը:

Կուսակցութեան մը մէջ տեղի ունեցող ոչ—գաղափարական տատանումներուն կ'ըլլան անոր ներքին ժողովրդավարութեան արտայայտութիւններէն մէկը, անկախ ունենալով անոր ծրագրային՝ գաղափարական-քաղաքական բնոյթը, ռամկավարական ոգիին ընդհանրին—տնտեսական-երեսները, գաղափարախօսական—քաղաքական երեսներուն աշխատանքային ոճը-եւ այդ բոլորը դիակավարելու դիմագիծութիւնը, իսկ արտաքին կողմը կ'ըլլան անոր ցցուն, ներքին եւ ուժական ներկայութիւնը-եւ յարաբերութիւնները:

Գիտակից ու ընկերային ու հասարակայնութեան զարգացման պահանջումներուն անհրաժեշտութեան, կուսակցութիւն մը կը դիմագրաւէ այն իրողութիւնէն, թէ գործնապաշտ տարբեր, ռամկավարական տարածման ընթացքին, վերանորոգելու-եւ, վերաբերմանական եւ այժմէականանալու՝ օրական հարցերու քաւալքին հետ բայց պահելու համար նոր պահանջներուն հետ:

Առաջին՝ կատարելով պատմական դեր մը, կուսակցութիւնը մը ստանձնած ըլլալու է ապահովելու այնպիսի յարաբերութիւններ, որոնք յարատեւօրէն առաջ կը տանին անոր եւ ազգօգուտը ռամկավարական զարգացման բոլոր մարզերուն մէջ, ի մասնաւորի՝ գաղափարախօսական գործունէութեան շարժիչ դերին անխափան հաստատումը:

Երկրորդ, Ռամկավար Ազատական կուսակցութեան զարգացման ներքին գրութեան մէջ կարեւոր է գործնապէս ցոյց տալ այն դերը, որ կը պահպանուած է անոր, յատկապէս այն իրադարձութիւններու լոյսին տակ, որ օրական ազգային—գաղափարախօսական հրամայականները կը պահանջեն:

Կուսակցական փորձառութիւնը-եւ կենսունակութիւնը կը հաստատեն, թէ յառաջդիմական գաղափարները, մշակութային-եւ տնտեսական նուաճումները, գիտակցական գործունէութեան արդիւնաւորումը նոր որակ, կեանք ու խթան կու տան կուսակցութեան:

Հետեւաբար, բացարձակ կարեւորութիւն կը ստանայ այն հանգամանքը, որ կուսակցութիւն մը չի կրնար մնալ անշարժ, եղածովը գոհանալով ու նոյնիսկ ժամանակավրէպ գործեղանակով ազգային կեանքի մը:

Այս առումով, համոզուած ենք թէ Ռամկավար Ազատական Կուսակցութիւնը կը գտնուի իր իսկական դերին մէջ, իր գործօն ընթացքին մէջ, եւ մասնաւորաբար իր ազգային—քաղաքական առաքելութեան ճամբուն վրայ:

Հայաստանի Գերագոյն Խորհուրդի Անվերջանալի Վերընտրութիւնները

100 Աթոռներուն Համար Կ'ընտրուին 44 Երեսփոխաններ

Հայաստանի կրկնական երրորդ շրջանի ընտրութիւնները դարձեալ տուաւ կիսատ արդիւնք: Թափուր հարիւր աթոռներուն համար այս անգամ կարելի եղաւ ընտրել միայն 44 երեսփոխան: Խորհրդարանին ընտրական դրութիւնը, որ ամփոփոխ կերպով կը կիրարկուի բոլոր ընտրութիւններուն, վերընտրութիւններուն, երրորդ եւ յաջորդող ընտրութիւններուն, չի նախատեսեր վերընտրութիւններու թիւի սահմանափակում մը:

Ընտրուած 44 երեսփոխաններէն 31–ը մաս կը կազմեն Հայոց Համազգային Շարժումի ցանկին, այս ձեւով Հ.Հ. Շարժումը ցարդ 106 երեսփոխաններ արդէն կ'ունենայ Հայաստանի Խորհրդարանին մէջ: Ընտրութեանց մէջ պարտուած են, ի միջի այլոց Զորի Բալայեան (իր դէմ շահած է Հ.Հ.Շ.–ական Երջանիկ Աբգարեան), Համբարձում Գալըստեան (Հ.Հ.Շ.–ի ղեկավարներէն), եւ Ռոպերթ Սավիսեարեան, ղեկավարը հեռատեսիլի «15 օր Ցայտագիր»–ին, որ վերջերս Միացեալ Նահանգներ այցելած է:

Մնացեալ 35 շրջաններէն 22–ին պարագային, թեկնածուները չեն ստացած բուէներու անհրաժեշտ մեծամասնութիւնը, իսկ 13–ի պարագային բուէարկութեան ներկայացողներուն թիւը եղած է 50%–էն պակաս:

Զորրորդ վերընտրութիւնները տեղի պիտի ունենան 29 Ցուլիսին: Եթէ այդ առթիւ նաեւ ամբողջացած չըլլայ Հայաստանի Խորհրդարանի կազմը, ուրիշ ընտրութիւն մըն ալ տեղի պիտի ունենայ երկու ամիսէն:

Այս վերջին ընտրութեամբ, սակայն, Հայաստանի Խորհրդարանը կ'ունենայ երկու երրորդի օրինական մեծամասնութիւն մը: Այդ պատճառով, որոշուած է որ նոր Խորհրդարանը իր անդրանիկ նիստը գումարէ Ուրբաթ, 20 Ցուլիսին:

(Շար. Էջ 6-էն)

Ուրբաթ, Ցուլիս 20–ին Երեւանի մէջ իր աշխատանքը սկսած է Հայաստանի Ներընծոիր Խորհրդարանը:

Մայիս 20–էն սկսեալ վերընտրութիւններու շնորհիւ կարելի դարձած է բաւարար չափով երեսփոխաններ գրանցել՝ Խորհրդարանի աշխատանքները օրինաւոր համարելու համար:

Ըստ հաղորդումներու, նիստերու սրահը զարդարուած էր Խորհրդային Հայաստանի եւ Ազգային Խորհրդանիշ հանդիսացող զոյգ դրօշներով...

Խորհրդարանի բացումին ներկայ գտնուած եւ ողջոյնի խօսքով հանդէս եկած է Ամենայն Հայոց Կաթողիկոս Վազգէն Ա–ն՝ շեշտելով յատկապէս որ ժողովուրդի կամքով ազատ ընտրութեամբ երեսփոխան դարձած ներկայացուցիչներէ բաղկացած է այս Խորհրդարանը, որ իրապէս կը ներկայացնէ ամբողջ Հայաստանն ու Արցախը: Վեհափառը ուշադրութեան է որ իր կարծիքով այս Խորհրդարանը համայն հայութեան շահերը կը ներկայացնէ:

Բազմաթիւ հարցեր կուտակուած են. բուռն վիճաբանութիւններ յարուցած են Հայաստանի եւ Արցախի անվտանգութեան հարցերը, բանակի եւ ներքին Ապահովութեան Ուժերու պատժիչ կամայականութիւնները:

Առաջին օրերուն ընդունուած ամենակարեւոր փաստաթուղթը հետեւեալն է. *Հայաստանի Խորհրդարանը կ'արգիլէ Խորհրդային Բանակի եւ Ներքին Գործոց Զինուած Ոյժերուն պատժիչ որեւէ գործողութիւն կատարել Հայաստանի տարածքին առանց նախօրօք համաձայնեցնելու Հայաստանի Խորհրդարանին հետ:*

Ըստ թղթակցի, մի քանի երեսփոխաններ ամբոխավարական ելոյթներ ունեցած են զիրենք ընտրողներուն համակրանքը շահելու ակնկալութեամբ:

Հայաստանի Խորհրդարանը երկար ատեն պիտի շարունակէ իր աշխատանքը:

Խորհրդարանի աշխատանքը կը ցուցադրուի հայկական հեռուստատեսութեամբ:

Սարգիս Փարաճանեան՝ Ոչ-Եւս Է

«Արմենփրէս» կը հաղորդէ 23 Ցուլիսին, որ Երեւանի մէջ մեռած է Հայաստանի ժողովրդական արուեստագէտ Սարգիս Փարաճանեան, 66 տարեկան հասակին՝ յետ երկարատեւ անողոք հիւանդութեան:

Հանգուցեալը նուաճած էր չարժանկարի աշխարհին մէջ միջազգային համբաւ եւ կը նկատուէր հռչակաւոր դէմքերէն մին:

Պատմութեան ժառանգ ձգած գլուխ—գործոցներէն կարելի է թուել ի մէջ այլոց՝ «Հրեղէն ձիերը» (կամ՝ «Մոռցուած նախնիներու ստուերները»), «Աչուղ զարիբ», Սայաթ Նովայի ձօնուած՝ «Նռան գոյնը» եւ «Սուրամի ամրոցի լեգենդը»:

Իսկ Փարաճանեանի կիսատ մնացած ծրագիրներէն՝ կան «Սասունցի Դաւիթ»–ը եւ Դերենիկ Դեմիրճեանի «Վարդանանք»–ը, զորս չարժանկարի Վարպետը կը խորհէր իրականացնել՝ գործակցաբար «Հայֆիլմ»–ի հետ:

Եւ տակաւին, ով գիտէ որքա՞ն ուրիշ ստեղծագործութիւններ պիտի տար ան:

Տեղական Լուրեր

Անգլիոյ Նորեկ Դեսպանը Կը Ներկայացնէ Իր Վարկագիրը՝ Նախագահ Մէնէմի

Ի նչպէս ծանօթ է, 1982-էն ի վեր առաջին անգամ ըլլալով՝ Արժանթին—Անգլիա խզուած դիւանագիտական կապերու, դեսպանական աստիճանի, վերահաստատումը կարելի կը դառնար՝ շնորհիւ երկու երկիրներուն միջեւ տեղի ունեցած Մատրիտի (Սպանիա) բանակցութիւններուն։

Հազիւ այդ բանակցութիւնները յաջողութեամբ արդիւնաւորուած՝ նախագահ Գարլոս Ս. Մէնէմ կը յայտնէր թէ՝ ճամբան բաց է այլեւս Մ. Թաչըրի հետ հանդիպումի մը։

Սակայն, ըստ երեւոյթի՝ տակաւին առենը չէ եկած նման հանդիպումի մը՝ հետեւցնելով Արժանթինի մէջ բրիտանական նորեկ դեսպան Համֆրի Մոտ-ի, որ անցեալ Շորեքշաբթի, 19 Ցուլիսին, նախագահ Մէնէմին յանձնեց իր վարկագիրը։

Դարձեալ ըստ նոյն դեսպանին՝ Մալվինաս կղզիներու (Ֆէօքլենտ) վերիվայրումները պիտի մնայ բրիտանական ամպհովանիին ներքեւ ցնոր տնօրինութիւն, որ կը թուի մօտալուտ չըլլալ։ Ուրեմն բռնագրաւած կղզիին մէջ գոյութիւն ունեցող բրիտանական պահակազօրքը պիտի պահէ իր այժմու թիւը։

Իսկ, ինչ կը վերաբերի, 1986 Հոկտեմբերէն ի վեր ստեղծուած, հողամասային ջուրերու վիճելի սահմանագծումը սրբագրելու հարցին՝ Արժանթին պատրաստ չէ ընդունելու Բրիտանիոյ առաջ մղած միջազգայնացումի առաջարկը։

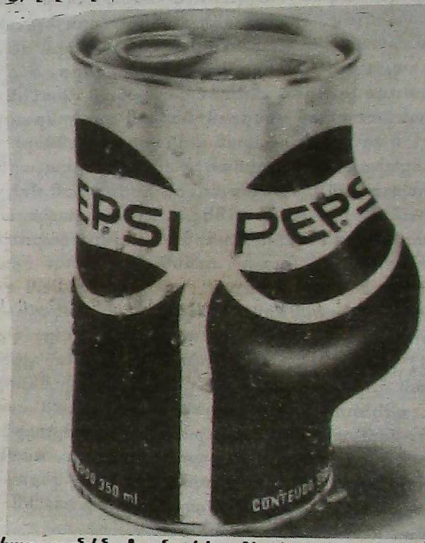
Բայց, բրիտանացի դեսպանը չեշտեց British Gas-ի շահագրգռութիւնը՝ Արժանթինի բեթրօլի տարբեր մարզերուն նըկատմամբ։ Ինչպէս նաեւ հաստատեց թէ՝ Բրիտանիա դէմ չէ Ֆ. Պուշի յայտնած նախաձեռնութեան՝ լատին Ամերիկայի մէջ առեւտրական ազատ գօտի մը ստեղծելու եւ ի նպաստ արտայայտուեցաւ Արժանթին—Եւրոպական տնտեսական համայնքի մերձեցման։

Համֆրի Մօտ կը յուսայ մնալ իր նոր պաշտօնին վրայ, Արժանթինի մէջ, չուրջ 3 տարի, որուն աւարտին հանգստեան պիտի կոչուի։

Շորեքշաբթի, 13 Ցունիս 1990, Նիւ Եորքի Sheraton Centre պանդոկին չքեղ սրահներուն մէջ տեղի ունեցաւ "International Advertising Festival of New York" փառատօնը։

Իրենց մասնակցութիւնը բերին 42 երկիրներէ 3700 ծանուցումի (advertising) գործեր։

Սոյն փառատօնին մասնակից միակ հայ արուեստագէտը կը հանդիսանար Գրիգոր Մխիթարեան։ Այս պրազիլահայ (Սան Փաւլո) հռչակաւոր արուեստագէտը չահեցաւ ծանուցումի գեղարուեստին վերաբերող այս հանդիսութեան երկրորդ մրցանակը։

Արծաթէ չքանչանին արժանացած Մխիթարեանի այս գործը՝ վստահուած էր իրեն պրազիլական Pepsi զովացուցիչ ընկերութեան կողմէ, 13 Մայիս 1989-ին՝ Մայրերու Օրուան առթիւ եւ յատկապէս մեծարելու համար Պրազիլի մայրերը։

Հայազգի արուեստագէտին, օդագրութեամբ (aerografia կամ airbrush) պատրաստած գծագրութիւնը՝ կը ներկայացնէ յղի թիթեղէ Pepsi-ի տուփ մը, որ ընդարձակ սփռոցի գտած է արդէն պրազիլի դրեթէ բոլոր թերթերուն մէջ։

Կը շնորհաւորենք Գրիգոր Մխիթարեանը իր այս պատուարէր յաջողութեան համար, որ ինչպէս ինք կ'ըսէ «պատիւ մըն է հայ ազգին»։

Ֆրանսացի Երեսփոխաններու Այցելութիւնը

Վերջերս Արժանթին ժամանեց ֆրանսացի երեսփոխաններու խումբ՝ գլխաւորութեամբ ֆրանսական խորհրդարանի արտաքին յարաբերութիւններու յանձնախումբի նախագահ՝ ընկերվարական երեսփոխան Միշել Վօզէլի։

Ֆ. Միթերանի նախկին բանբերին կ'ընկերանայիր քաղաքական տարբեր հոսանքներ ներկայացնող երեսփոխաններ՝ Ժան Մարի Քարօ (Միութիւն՝ վասն ժողովրդավարութեան), Ռընէ Անտրէ (վերախմբաւորում վասն հանրապետութեան), Ժան Իվ Կաթօ (ընկերվարական), ինչպէս նաեւ վարչական քարտուղար՝ Քրիսթոֆ Լըսքօ։

Երկօրեայ իր հետազօտական այցելութեան ընթացքին սոյն խումբը տեսակցութիւններ ունեցաւ Արժանթինի նախագահ Մէնէմի, արտաքին գործոց նախարար Տօմինկօ Քավալլօյի եւ նահանգապետեր՝ Անթոնիո Քաֆիերոյի (Պուէնոս Այրէս նահանգի) եւ Էտուարտօ Անխելոս (Կորտոպա նահանգի) հետ։

Միշել Վօզէլ յայտնեց, թէ սոյն տեսակցութիւններուն նպատակն էր՝ հետազօտել, թէ արժանթինցիները ինչպէ՞ս կը տեսնեն իրենց երկրի ապագան եւ ի՞նչ ակնկալութիւններ ունին Եւրոպայի տնտեսական համայնքէն։ Ան ըսաւ թէ՝ արժանթինցիներուն ապագայի հետաքրքրական կախեալ են այն գիտակցութենէն՝ թէ ինչպէ՞ս կ'ուզեն ներմուծուիլ ներկայ աշխարհին մէջ։ Եւ աւելցուց՝ «Ֆրանսայի համար անհրաժեշտ է թէ՛ ժողովրդավարութիւնը եւ թէ ժողովուրդներու մշակութային ինքնութիւնը, տրուած ըլլալով, որ բաւարար չեն ուրոյն տնտեսութեան եւ ժողովրդավարութեան չափանիշները ինքնին»։

Միւս կողմէ շեշտեց, թէ աշխարհը այժմ կ'ընթանայ դէպի պլօքներու միջեւ, խաղաղ առնակատում։ Եւ պէտք է օգնենք զօրակցութեան գծով այն ժողովուրդներուն որոնք կը բաժնեն «մեր բարոյագիտական ու գեղեցկագիտական ըմբռնումները։ Ֆրանսա կը նախընտրէ Պետութիւն—անհատ «խառն տնտեսութիւն»-ը, ուր կարելի է սրբագրել շուկայի տնտեսութեան թերիները։ Այսպէս՝ եւրոպական համայնքը կը միանայ մնացեալ Եւրոպայի գործընթացքի մէջ գտնուող դաշնակցային միութեամբ, ՕԹԱՆ-ի եւ Լատին Ամերիկայի հետ» եզրակացուց ֆրանսացի երեսփոխանը։

Վոզելի խումբը միեւնոյն նպատակով պիտի այցելեն նաեւ Բարակուայ եւ Պրազիլ։

Գեղարուեստի Միջազգային Մրցանակիր՝ Հայազգին

Անցեալ 22 Ցունիսին, Ուրբաթ օր, տեղւոյս Հ.Բ.Ը.Մ.-ի կիւլէսէրեան սրահին մէջ, ծանօթ արուեստագէտ Սարգիս Աչճեան խօսեցաւ «Հայ արուեստը պատմութեան ընդմէջէն» թեմային չուրջ, Միութեան երիտասարդաց Լիկայի հիմնադրութեան 50-ամեակին նուիրուած հանդիսութիւններուն առիթով։

Ֆապիօ Քէչիչեանի ներկայացման խօսքերէն յետոյ՝ ոչ-տարեց մարթիւ հանդիսականները հետեւեցան հետաքրքրութեամբ Աչճեանի գործերուն, որ նկարչութեան ճշգրիտ ոճով, կը պատկերացնէին հայ արուեստի հոյակապ ու խօսուն արտայայտութիւն մը, ընդգծուած պատշաճ սահկիներու ցուցադրութեամբ։

Թ.Միութիւն—ՕԹԱՆ կը Հաստատեն Գիւանագիտական Կապեր

Միութիւնը, յանձին իր Պելժիքայի դեսպանին, պիտի ուղեգրէ իր առաջին ներկայացուցիչը՝ Ատլանտեան ուխտին (ՕԹԱՆ) քով, որու գեղդոնը կը գտնուի մայրաքաղաք Պրուքսէլի մէջ։ Պատմական այս որոշումը հաղորդող ՕԹԱՆ-ի ընդ. քարտուղար՝ Մանֆրէտ Վէօրներ ալելցուց, թէ Հունգարիա եւս պիտի ուղարկէ իր ուրոյն ներկայացուցիչը՝ առանց տալու սակայն յատկապէս դիւանագիտական արտօնութիւններ, ներկայացուցիչի հանգամանքի սահմանումը դեռ շուրջ։

Այս անձնական որոշումը՝ կը համապատասխանէ վերամիացած Գերմանիան ՕԹԱՆ-ի մաս կազմելու գծով, անցեալ Ցուլիս 16-ին, Կորպաչէվի տուած հաւանութեան։

Իսկ Հունգարիոյ նկատմամբ՝ ՕԹԱՆ կ'ուզէ վարձատրել անոր յառաջդիմութիւնը համայնավար կուսակցութենէն եւ Ուարսովի Համայնքին 1992-ին մաս կազմելու (Վարսովիոյ Ուխտէն հրաժարելով) յայտնած փափաքը։

Ինչպէս ծանօթ է, Կորպաչէվ երկար ամիսներ ուժգնօրէն մերժելէ յետոյ՝ վերջապէս ընդունեց, որ վերամիացած Գերմանիան մաս կազմէ ռազմա-յարձակողական ՕԹԱՆ-ի՝ այն պայմանով, որ հրաժարի ապահովելու քիմիական զէնքեր արտադրելէ, ի շարս այլ պայմանաւորումներու։

Կ'արժէ յիշել թէ՝ Ուրբանիոյ հողամասին կցուեցան, 1939—40-ին ուրբանաբնակ լեհական հողամասը, ինչպէս նաեւ Պուքովինայէն եւ Պեսարապիայի հողամասերէն, նաեւ 1954-ին կցուեցաւ Քրիմէն։ Մինչ 1945-ին Ուրբանիայէն մաս մը կցուեցաւ Չեխոսլովաքիոյ։

Ուքրանիա Կ'անջատուի՞ Խորհրդային Միութենէն

Հետեւելով էսթոնիա, Լեթոնիա եւ Լիթուանիա պալթեան հանրապետութիւններու ամբողջական անկախութեան, թէ Դաշնակցային Ռուսիոյ, Մոլտաւիոյ եւ Ուզպէքիսթանի հանրապետութիւններու ներքին կառավարութեան հոչակումի խայտրուն՝ Ուրբանիա եւս հոչակեց իր ներքին անկախութիւնը, իր Գերագոյն Սովետի Խորհուրդին կայացուցած 16 Ցուլիսի նիստին։

Ձայներու չափազանց մեծամասնութեամբ (4 ձայն դէմ, 355 թեր եւ 1 ձեռնպահ էուէով)՝ կատարուած գերիշխանութեան հոչակման այն վաւերացումը՝ կ'ընդգրկէ Ուրբանիոյ ղեկավարութեան ամբողջական եւ անբաժանելի իշխանութեան իրաւունքը ամբողջ իր տարածքին վրայ։

Սոյն գերիշխանութեան հոչակումը կը նախատեսէ յատկապէս՝ հզօր դրամատնական դրութեան մը ստեղծումը, մինչեւ իսկ ուրբանական անկախ դրամանիշի մը հաստատումը, ներառեալ անոր մաքսատուներ, տուրքեր եւ գիներ։

Հակառակ անոր որ խորհրդարանի մեծամասնութիւնը դէմ արտայայտուեցաւ այն մտայղացքին թէ՝ գերիշխանութեան ըմբռնումը պարտի առաջնորդէ Թ.Միութենէն անջատուելու վախճանական նպատակին, այսուհանդերձ՝ թէ՛ ազգային իր ուրոյն բանակը, թէ ներքին ոյժերը, եւ թէ ուրոյն հաղորդակցութիւնը (խորհրդային զօրքերը, եւ թէ ուրոյն հաղորդակցութիւնը) ունենալու կարելիութեան առընդեր ունենալու գծով յայտնած պահանջները՝ իրենց կասկած կը թողուն հոչակուած գերիշխանութեան նպատակին շուրջ։ Իսկ այդ նպատակը շատ չի տարբերիր նահապետ ըլլալ անկախական—անջատական, ըլլայ գերիշխանական շարժումներու հոչակած նպատակին էութենէն։

Միշտ կասկած ըսենք, թէ բոլիթպիւրօյի ներքին փոխ-ընդ. քարտուղար Վլատիմիր Իվաշօ, հրաժարած էր Ուրբանիոյ հանրապետութեան նախագահութենէն՝ Ուրբանիոյ խորհրդարանին մէջ, անցեալ գարնան, գերիշխանութեան հարցին շուրջ ի յայտ եկած խոր տարաձայնութիւններու հետեւանքով։

Հողային իր 600 հազար քառ. կմ. տարածութեամբ եւ իր 52 միլիոն բնակչութեամբ (որուն 73,6%-ը ուրբանացի, 21%-ը ռուս եւ 4%-ը այլ)՝ Ուրբանիա կը հանդիսանայ երկրորդ կարեւոր հանրապետութիւնը (Ռուսիոյ հանրապետութենէն յետոյ), իսկ առաջինը իր տնտեսական հարստութեամբ (60% հասնող, յատկապէս՝ ածուխով)՝ ներքին հարստութեամբ։

Այս վերջինին ճարտարարուեստի սիրտը համարուող Ուրբանիա՝ կ'արտադրէ ընդհանուր հումքի (15 հանրապետութիւնները միասին) 23%-ը, իսկ առջարին 21-ը։

Ուրբանիա, որ նաեւ կը վայելէ տարբեր առաւելութիւն մը (Ս.Մ.Կ.-էն ներս ընդհանուած է իբրեւ լիիրաւ անդամ երկիր), կը պահանջէ նաեւ իր բաժինը՝ Միութեան ունեցած օտար դրամանիշերուն եւ ոսկիի ընդհանուր պահեստէն։

Ըստ տուեալ գերիշխանութեան հոչակումին՝ կ'արտօնուի Ուրբանիոյ բաղաքացիներու զինուորական պարտադիր ծառայութիւնը միայն Ուրբանիոյ հողամասին վրայ։ Եւ այս վերջինին սահմաններէն դուրս, որեւէ զինուորական ծառայութիւն ենթակայ է Ուրբանիոյ խորհրդարանի հաստատումի հաւանութեան։

Եուկոսլավիոյ Տարանջատումը

Անցեալ Ցունիսի 25-ին, սերպ նախագահ էր որ կը յայտարարէր Սերպիայի անջատումը՝ Եուկոսլավական Դաշնակցային Միութենէն թէ՛ հոչակելով իր անկախութիւնը, թէ հաստատելով իր սահմանները ընդլայնելու իրաւունքը՝ Միութեան տարանջատումի յոյսին տակ։ Էսլովանիա նահանգը եւս, Ցուլիսի 2-ին, իմզիմիզ կը հոչակէր իրրեւ ամբողջական գերիշխան պետութիւն։

Միեւնոյն ատեն, Դոսովո նահանգի ալպան ծագումով երեսփոխանները կը հոչակէին իրենց անջատումը, Սերպիայէն՝ իրրեւ համահաւասար միաւոր՝ Դաշնակցային Եուկոսլավիոյ միւս հանրապետութիւններուն։

Եուկոսլավիայէն այնպէս անջատուած Սերպիոյ նախագահը՝ ընտրուեցաւ նորաստեղծ ընկերվարական կուսակցութեան նախագահ՝ ձայներու չափազանց մեծամասնութեամբ (1299 ձայն՝ 66-ի դէմ Ռ. Անժելիովիչի)։

Սլոպոտան Միլոսեւիչ յետ իր այս յաջողութեան՝ խոստացաւ ընկերվարական նոր դասակարգի մը (նախկնոմենայ) ստեղծումը՝ ի խնդիր ընկերային աւելի արդար ու բարգաւած դրութեան մը։

Միլոսեվիչ, որուն ընտրութեան առընթեր, կազմուեցաւ նաեւ 111 անդամներէ բաղկացած կեդրոնական կոմիտէ մը, միակ դնկավարն է արեւելեան պլոքի մէջ, որ ամբողջովին մերժելով հանդերձ երկրին տնտեսութեան կազմակերպումը՝ կը խոստանայ ազատ ընտրութիւն, մամուլի, արտայայտութեան եւ հաւաքոյթի ազատութիւն։ Աւելի՛ն՝ շուկայի տնտեսութիւն եւ պետական հաստատութիւններու անձնական հաստատութիւններու վերածումը։

Գերման—Լեհ Համաձայնութիւն

Երկրորդ Համաշխարհային Պատերազմի յաղթական 4 երկիրներէն եւ 2 Գերմանիաներէն կազմուած՝ «Երկու առասի՛ 4» կոչեցեալ ժողովը, Փարիզ, 17 Ցուլիսին, գումարած իր նիստին մէջ քննարկեց գերման—լեհ սահմաններու հարցը։

Ջորս յաղթական երկիրները՝ Թ.Միութիւն, Ա.Մ.Ն., Անգլիա եւ Ֆրանսա որոշեցին թէ՝ վերամիացած Գերմանիան եւ Լեհաստան՝ երկկողմանի համաձայնութեամբ մը պարտին նուիրականացնել երկու երկիրներու «Օտքր եւ Նեյս» գետերով գծուած (յետ 2-րդ Համաշխարհային Պատերազմի) ներկայ համապատասխան սահմանները։

Այս ուղղութեամբ առնուած որոշումը կ'ընդգրկէ հետեւեալ գլխաւոր 5 պայմանները.

ա.- Վերամիացած Գերմանիան պիտի պարփակէ միայն՝ Արեւմտեան Գերմանիոյ (RFA) եւ Արեւելեան Գերմանիոյ (RDA) ներկայ սահմանները։

բ.- Երկու Գերմանիաները յանձն կ'առնեն՝ փոփոխութեան ենթարկել դաշնակցային Գերմանիոյ ներկայ սահմանադրութիւնը՝ արգիլելու համար յետագոյ որեւէ ծաւալապաշտական գայթակղութիւն։

գ.- Արեւմտեան Գերմանիա հողային պահանջ չ'ունի՝ որեւէ երկրէ։

դ.- Երկու Գերմանիաները եւ Լեհաստան յանձն կ'առնեն հաստատել իրենց սահմանները՝ երկկողմանի համաձայնութեամբ մը, յետ Գերմանիոյ վերամիացման։

ե.- 4 (յաղթական) Պետութիւնները նկատի կ'առնեն երկու գերմանական պետութիւններուն յանձնառութիւնները եւ կը հաստատեն՝ թէ այս վերջիններուն կիրարկումով կը հաստատուի Գերմանիոյ սահմաններուն վերջնական բնոյթը։

Բաց ատի՝ երկու Գերմանիաները եւ Լեհաստանի (միակ անգամ ըլլալով՝ ներկայ այս տիպի ժողովներու) արտաքին գործոց նախարարը որոշեցին՝ յառաջիկայ Օգոստոսին, հանդիպում մը ունենալ Վարսովիոյ մէջ (Լեհաստան), այս վերջինին տնտեսական հարցերուն շուրջ բանակցելու համար։

Եւ երկու Գերմանիաներու տնտեսական օգնութեան խոստումին փոխարէն՝ լեհ նախարարը հրաժարեցաւ որոշուած երկկողմանի համաձայնութեան ծիրէն դուրս, յաւելուածական երաշխիքներ պահանջելէ։

Ըստ երեւոյթի՝ նախարարին մտասեւեռումին կեդրոնը գտնուող մտահոգութիւնը փարատած կարելի է համարել այն հանդիսաւոր խոստումով՝ թէ Լեհաստան խաղի պիտի չի գայ Գերմանիոյ վերամիացումով, եւ թէ՝ նախապես Գերմանիոյ մաս կազմող Լեհական հողերը որեւէ ձեւով չեն գտնուիր վերամիացած Գերմանիոյ մը գերիշխանութեան նպատակին մէջ։

Ֆրանց Վերֆէլ Եւ Մուսա Լերան Հերոսամարտը

Գրեց՝ *Դոկտոր Սամուէլ Անթոսեան*

Կ՚ուզեմ անկեղծօրէն իմ տպաւորութիւնս յայտնել՝ թերեւս Մուսա Լերան հերոսամարտը այն հնչեղութիւնը չունենար մեր կեանքին մէջ, եթէ այդ հերոսամարտը որպէս դիւցազներգութիւն այնքա՛ն վարպետութեամբ ընկարագրած չըլլար գեղարուեստական խօսքի մեծ վարպետը՝ Ֆրանց Վերֆէլ։ Ինչպէս նշեի պատմիչ ամմահացուց Աւարայրը, այդպէս ալ Ֆրանց Վերֆէլ անմահացուց Մուսա Լերան հերոսամարտը։

Երջանիկ պատահականութեամբ մեծ մարդասէրի եւ մեծ հայասէրի ծննդեան 100-ամեակն է այս տարի, իսկ Մուսա Լերան հերոսամարտի՝ 75-ամեակը։

Մեր հայրենի կառավարութիւնը արդէն իսկ նախապատրաստութիւններու մէջ է պատեհավայել կերպով նշելու մեր ժողովուրդի մեծ բարեկամի ծննդեան 100-ամեակը։

Ֆրանց Վերֆէլ հրեայ ընտանիքի զաւակ է, ծնած է Փրակ (Չեխոսլովաքիա) 1890-ին։ Որպէս ուսեւոր ընտանիքի զաւակ, կանուխէն գերմանական կրթութիւն առած է Փրակի մէջ։ Երիտասարդ տարիքին հրատարակած է բերթուածներու գիրքեր։ Հետագային գրած է ծաւալուն վէպեր։ Գրաքննադատները զինք կը դնեն Հայնրիխ Մանի, Հաների Պարպիւսի եւ Ռոմէն Ռոլանի շարքը։

Կրնայ հարց ծագիլ թէ ուրեմն պոհեմական գրող մը ինչպէ՞ս եղաւ որ հայ կեանքի մասին վէպ մը գրէր։ Այդ հարցին պատասխանած է ինք՝ Ֆրանց Վերֆէլ «Մուսա Լերան Քառասուն Օրը» վէպի վերջաբանին մէջ։ «Այս երկը ուրուագծուեցաւ 1929-ին, Մարտ ամսուն երբ հեղինակը մեկնած էր Դամասկոս։ Գործագործարանին մէջ աշխատող գաղթական խեղճ ընդհատ եւ սովալլուկ հայ մանուկներու անմխիթար վիճակը վճռական խթան հանդիսացաւ ամբողջ իրադարձութեան մեռնելէ քաւաւորութենէն դուրս բերելու հայ ժողովուրդի անըմբռնելի ճակատագիրը»։

Վէպը գրուած էր գերմաներէն լեզուով։

Ֆրանց Վերֆէլ մեծ մարդասէր մըն էր։ դարուս առաջին ցեղասպանութեան ենթարկուած բրիստոնեայ ժողովուրդ մը չէր կրնար վրիպիլ իր ուշադրութենէն։

Ամբողջ 3 տարի հեղինակը կը ծանօթանայ հայոց պատմութեան, արեւմտահայերէն գոյապայքարին։ Դէպքերն ու տեղանքը ճիշդ ընկարագրելու նպատակով կ՚երթայ Մուսա Լեռ։ Կը ծանօթանայ գերմանացի մեծ հայասէր դոկտ։ Լեփսիուսի գործունէութեան, զոր, իր խոստովանութեամբ, 1932-ի Նոյեմբերին որպէս դասախօսութիւն կը կարդայ իր բառերով «գերմանական զանազան բաղաքներու մէջ»։

«Մուսա Լերան Քառասուն Օրը» գեղարուեստական ստեղծագործութիւն ըլլալով հանդերձ՝ Առաջին Աշխարհամարտի օրերուն թուրք—գերմանական համագործակցութեան, Երիտթուրքերու ոճրագործ բաղաքականութեան եւ հայ ցեղասպանութեան մասին վաւերական փաստաթուղթ մըն է օտարի կողմէ վկայեալ։

Ֆրանց Վերֆէլ հայերու ինքնապաշտպանութեան դրուագ մը վէպի չափը դարձնելով՝ լայն կտաւի վրայ կը նկարագրէ Երիտթուրքերու ոճրագործ վոհմակը, բաղաքակիրթ աշխարհի անտարբերութիւնը մեռնող բաղաքակիրթ ժողովուրդի մը հանդէպ։ Ուրեմն ճիշդ էր «Իթթիհատ»-ի պարագլուխներէն դոկտ։ Նազըմ որ ըսած էր՝ «Եթէ այս մարտագործումը վերջնական եւ ընդհանուր պիտի չըլլայ, օգուտի փոխարէն վնասը անպայման է։ Պէտք է որ հայ ազգը արմատախիլ ըլլայ, մեր հողին վրայ անհատ մը անգամ չմնայ, հայ անունը մոռցուի։ Հիմա պատերազմի մէջ ենք, ասկէ յարմար առիթ չի գտնուիր։ մեծ պետութիւններուն միջամտութիւնը եւ բերքերու բռնութիւն ձայնը ընկատելի անգամ չեն կրնար ըլլալ։ Ըլլայ ալ, խնդիրը կատարած իրողութիւն մը կը դառնայ»։

«Իթթիհատ»-ի պարագլուխներուն ոճրագործութիւնը վարպետօրէն բացայայտած է հեղինակը դոկտ։ Լեփսիուսի եւ Թուրքիոյ Ռազմական Նախարար Էնվէր փաշայի հանդիպումի տեսարանի ընկարագրութեան մէջ։ «Էնվէր փաշայի···աչքերը դարձան սեւեռուն եւ պաղ։ Շրթունքները ետ գացին՝ ի ցոյց հանելով խոշոր, գիշատիչ ակռաները։

—Մարդը եւ ժամեսխտի յարուցիչը բարեկամներ չեն կրնար ըլլալ, –ըսաւ ան»։

Այս տեսարանէն ետք Վերֆէլ կը ընկարագրէ Էնվէրի այցը հայ ազգի դահճապետ Թալիաթին հետեւեալ կերպ։ «Կեղծաւորը իր բիրտ մատերով ստորագրեց բոլոր վալիներուն եւ միւթասարըֆներուն ուղղած անթուակիր հրաման մը։ «Տարագրութեան նպատակը ոչնչացումն է»։

Իսկ ի՞նչ կ՚ըսեն այսօր թուրք պատմաբանները եւ թուրք դահիճները արդարացնելու աղտոտ պարտականութիւնը ստանձնած թրքամոլ օտարները։ իրրեւ թէ ռազմաճակատային գօտիէն հայերը հեռացնելո՛ւ հրաման տրուած էր։ Այսինքն՝ ոչ թէ ցեղասպանութիւն, այլ տեղափոխութիւն։

Եւ ըստ իրենց, ճամբան «բաներ մը կրնային պատահած ըլլալ»։ Մօտաւորապէս նոյնը կը կրկնէր վերջերս Պարոյր Հայրիկեանը։

Ինչպէս նշմարիտ կերպով կը նկատէ Ֆրանց Վերֆէլ վէպին մէջ, դոկտ։ Լեփսիուսի առաքելութեան ամբողջ իմաստը արեւմտահայութեան «մնացորդաց»-ը փրկելն էր։ Դիմելով Էնվէրի խորհին՝ Լեփսիուս կ՚ըսէ։ «Խնայեցէք Հիւսիսային Սուրիան, Հալէպը, Ալեքսանդրէթը, Անտիոքը, եւ ծովեզերքը։ Ասացէք որ բաւական է։ Եւ նոյն տրէքը, Անտիոքը, եւ ծովեզերքը։ Ասացէք որ բաւական է։ Եւ նոյն Գերմանիա վերադառնալով՝ կը փառաբանեմ Ձեր անունը»։

Ձայն բարբառոյ յանապատի···

Սուեդիոյ շրջանի հայ բնակչութիւնը աքսորի ղրկելու համար եկած թուրքական պատժիչ ջոկատը 1915 Յուլիս 30-ին գիւղերը պարպելէ ետք գնաւ։ Գաբրիէլ Բագրատեանի գլխաւորութեամբ հայերը Մուսա Լեռ կը բարձրանան՝ գերադասելով ազատութեան մէջ պատուով մեռնիլ քան թէ աքսորի տառապանքներու ճամբուն վրայ անպատիւ կեանք մաշեցնել։

Կը սկսի Մուսա Լերան հերոսամարտի 40 օրը։ Մինչեւ Սեպտեմբերի 10-ը, երբ պատահաբար այդ կողմերէն անցնող ֆրանսական ռազմանաւակայ մը փրկեց հայ աղէտեալները՝ հասցնելով Ալեքսանդրիա (Եգիպտոս)։

Վէպին մէջ Ֆրանց Վերֆէլ կերտած է Գաբրիէլ Բագրատեանի կերպարը։ Ան ծնած է Սուեդիա, բարեկեցիկ ընտանիքի զաւակ է, ֆսաւ տարիէ ի վեր Ֆրանսա կ՚ապրի, ամուսնացած է ֆրանսուհի ժուլիէթին հետ։ Գործով եկած է Սուեդիա։ Կարծես ուծացած է, պարպուած է հայութենէն, սակայն ոչ։ Տարիներու իր բացակայութեան պատճառով բարոյական պարտք մը ունի իր հայրենիքին հանդէպ, զոր պատուով կը կատարէ։

Թուրքական բանակի սպայ է Գաբրիէլ Բագրատեան, ծառայած է Թուրքիոյ, սակայն իր տունը ներխուժած թուրք հրամանատարը ոչ միայն կը պատուէ իր համազգեստը, այլ զինէ կը մերկացնէ օտար կնոջ մը ներկայութեան։ Մարդը ստորացնելու բրթական միջոց մը··· Բազգերատեան կը համոզուի որ անհիմաստ է արդարութիւն փնտռել հոն, ուր միակ դատաւորը մարդասպանի զէնքն է։ Կը զգաստանայ Գաբրիէլ Բագրատեան։ Ան չ՚ըմբռներ իր սիրած կնոջ՝ ժուլիէթի վարմունքը երբ Մուսա Լերան բարձունքին իր աչքին առջեւ կը սիրաբանի հովկալ Կոնզակ Մարիսին հետ, որ յուսկական ծագումով ամերիկացի մըն է եւ արկածախնդրութեան համար հայերուն հետ լծու բարձրացած է։

Շատ խորհրդանշական է այս փաստը։ արդեօք Ֆրանց Վերֆէլ չ՚ուզե՞ր ըսել որ օտարէն հայուն օգուտ չկայ։ Զարմանալի զուգադիպութեամբ ճիշդ այդ ժամանակներուն Նոյեմբեր 1915 Զարենցը գրեց. «Ո՛վ հայ ժողովուրդ, Ես միակ փրկութիւնը Ես հաւաքական ուժի մէջ եմ գաղտնագրուած պատգամը։

Բայց Գաբրիէլ Բագրատեան մինակ չէ։ իր գործակիցները եւ Տէր Հայկազունը, Արամ Թովմասեանը, Նուրհանը, պատանի Հայկը եւ իր որդին՝ պատանի Ստեփանը, որ կը զոհուի մուսալեռցիներուն օգնելու առաքելութեան ճամբուն վրայ··· Այս նուիրեալներու շնորհիւ է որ արի մուսալեռցիները երբէ անգամ ետ մղեցին Մուսա Լեռը գրաւելու ղրկուած թուրքական կանոնաւոր զօրքը։ Տեղատարափ անձրեւը եւ թուրքերու կազմակերպած անասունները գողութիւնը խեղճացուցին մուսալեռցիները։

Վէպին մէջ Ֆրանց Վերֆէլ հայ Դողգոթայի ականատես պատմիչի Արամ Թովմասեանի կենդանի վկայութիւններով կը ընկարագրէ հայոց «տեղահանութիւնը»։ իսկ իրականին մէջ՝ դժոխք։ Մարդիկ յուսահատած նոյնիսկ կը մտածեն թէ «հայ ըլլալը անելանելի փորձանք մըն է»։

Հեղինակը մուսալեռցիներուն ընտրած ճամբան կ՚արդարացնէ ճաեւ հետեւեալ տեսարանով։ պատուելի Նոխուտեան կրցած էր 400 հոգի համոզել որ ետ չդարձնան եւ «իշխանութեան հնազանդելով՝ աքսորի երթան։ Ուրուական դարձած Նոխուտեանը աքսորէն ղրկուած ճամակով մը կը ընկարագրէ Տէր Զօրի «հայ տանջէականը··· Ի՛նչ ճակատագրական սխալ էր աքսորի երթալը···

Մուսա Լեռան վրայ ստեղծուած ամենածանր օրը իսկ Գաբրիէլ Բագրատեան հետեւեալ խօսքերով կը դիմէ բազմութեան։ «Մենք պետք է ընտրենք երկու մահերէն մէկը։ կա՛մ մեռնինք կռուելով, որը մահ ետք թթե՛ւ ու պատուաւոր ձեւն է, կա՛մ կոտորուինք, մեռնինք անարգ, զարհուրելի մահով։ Եթէ անսասան վճռականութեամբ գիմադասենք պատուաւոր մահը, թերեւս հրաշք կատարուի, եւ մենք չմեռնինք։ Միայն թէ պէտք է լաւ կռուինք, եղբայրնե՛ր»։

Թերեւս Ֆրանց Վերֆէլ ինք ալ չէր գիտեր, բայց իր գրած պատմիչը շատ ներդաշնակ է Հայկ Նահապետի՝ Բէլի դէմ արշաւանքի նչած ատեն արտասանած ճառին, ինչպէս նաեւ Վարդան Մամիկոնեանի ճառին, զոր արտասանած է Աւարայրի ճակատամարտէն առաջ։ Ուրեմն՝ արդարացի լաւ ըմբռնած է Ֆրանց Վերֆէլ հայ պատմութիւնը ոգին···

Մոսկուայի վրայ Թուրքիոյ բանակցուցած ձնհալ մէջ, ըստ երեւոյթին, Ֆրանց Վերֆէլի «Մուսա Լերան Քառասուն Օրը» վէպն ալ կար։ Այլապէս ինչո՞վ բացատրել որ միայն տասնեակ տարի ետք այս վէպը արեւելահայերէն թարգմանել եւ հրատարակել։ Իսկ յետագային երբ վէպը շարժապատկերի վերածուեցաւ, Թուրքիան բողոքեց եւ մինչեւ այսօր կը սպառնայ որ իր կիրքեր իրենց պատասխանները վերադարձնելու համար։

(Շար. էջ 11)

Ֆրանց Վերֆէլ...

(Շար. Էջ 10-էն)

Մեծ մարդասէրը գեղարուեստօրէն պատկերած է մարդկութեան գործուած ոճիր մը սահմռկեցուցիչ տեսարաններով: Քստմնելի ոճիր մըն է մարդ մը սպաննել· իսկ ի՞նչ անուն տալ երբ ամբողջ ազգ մը կը սպաննեն Փանթուրքական զառացածիքն համար:

Մեծանուն ատեն որպէս հրեայ գրող մը Ֆրանց Վերֆէլ առաջին անգամ մէկը ահազանգ հնչեցուց փաշական վտանգի մասին, խելագար ոճրագործի մասին, որոնք հրիտուրբերու ոճրագործակներն էին: Պատահակա՞ն է որ Հիթլերը բարբաջած է. «Ո՞վ կը յիշէ հայոց ցեղասպանութիւնը: Սպաննեցէ՛ք, սպանէ՛ք. ես պատասխան պիտի տամ»:

Մեծ մարդասէր գրողը Հիթլերի կողմէ Աւստրիոյ գրաւումէն ետք ապրեցաւ Ֆրանսա, իսկ յետոյ կը հաստատուի ԱՄՆ, Գալիֆորնիա, ուր իր մահկանացուն կը կնքէ 1945-ին:

Յարգա՛նք եւ խո՛նարհ Մուսա Լերան հերոսամարտի մասնակիցները:

Յարգա՛նք եւ խո՛նարհ մեծ մարդասէրի յիշատակին: Այսօր արդէն ամերիկեան գետ յաւէտ երախտապարտ հայ ժողովուրդը անոր ծննդեան հարիւրամեակը պէտք է նշէ խորունկ ակնածանքով, բանզի ան օտար ազգայ՝ ըրած է բան մը որ ցարդ մեծ իսկ չեն ըրած· այն է՝ գեղարուեստորէն պատկերել թրքական ոճրագործութիւնը եւ հայ ժողովուրդի ընկճելի ոգին:

Ազերիներուն Նոր Սադրանքը

Որ սադրանքի առիթը հետեւելն է· Հայաստանի երկրաշարժի օրերուն աշխարհի շատ երկիրներ օգնութիւն հասցուցին Հայաստանին: Նուկոսլավիան, հակառակ իր դիմագրաւած տնտեսական դժուարութիւններուն, նոյնպէս օգնութեան հասաւ Հայաստանին: Այդ դժբախտաբար Երեւանի «Զուարթնոց» օդակայանին մօտերը վթարկուեցաւ օգնութիւն բերող նուկոսլաւական օդանաւ մը: Գլուխը եղած է օդանաւի «սեւ տուփը», եւ մասնագէտները պարզած են որ ազերի վարձէն տրուած հրամանի՝ ծովու մակերեւոյթէն 1000 մեթր բարձրութեան վրայ մօտենալու օդակայանին, օդաչուն աւելի ցածէն մօտեցած է, եւ մինչեւ վայրէջքը օդանաւը չախչախուած է:

Հայ ժողովուրդը որպէս երախտագիտութեան արտայայտութիւն ազերի կանգնեցուց մեզի օգնութեան փութացած Նուկոսլաւացի զոհերուն յիշատակին...

Երկար ատենէ ի վեր Հայաստանի մէջ լուրեր կը շրջէին, որ Նուկոսլաւական օդանաւը Հայաստան գալէ առաջ իջած է Իսթանպուլ, ուր ուրիշ օդաչուներ բռնագրաւած են օդանաւը, անոր մէջ ռումբեր լեցուցած են հայկական հիւլէական կայանը պայթեցնելու համար: Բայց գիտցի մը հետեւանքով իրր չեն կրցած «ռումբը լաւ ձետել» եւ ռումբը մնացած է օդանաւին մէջ:

Սկիզբը դժուար էր որոշել թէ այս լուրը ասէկոսէ՞ էր թէ ատրպէյճանական սադրանք:

Շուտով դէպքերը պարզ դարձան: Ատրպէյճանի սադրիչները Նուկոսլաւիոյ մէջ լուրեր տարածած էին որ հայ փետյաիները պայթեցուցած են նուկոսլաւցի օդաչուներու յիշատակին կառուցուած յուշարձանը՝ կարծելով որ թուրք օդաչուներ եղած են:

Օրերս Երեւան հեռաձայնած է զոհուած օդաչուներէն մէկուն հայրը եւ բարկացած հարցուցած է թէ արդեօք ճի՞շդ է լուրը: Երեսանցի պատասխանատուն հանգստացուցած է նուկոսլաւցի կինը՝ ըսելով որ ատիկա զրպարտութիւն է, սուտ է:

Պատահական չէ որ հեռաձայնը կու գայ Նուկոսլաւիոյ Սարայեւոյ հանգիստ, ուր բնակչութիւնը մեծ մասամբ թուրք է կամ մահմետական ծագումով, եւ ուր ընդունած նուկոսլաւցիներ, որպէս կնիք թուրքական ոճրապատեհ տիրապետութեան...

Ատրպէյճանցի սադրիչները խորհրդային Միութեան միջին ասիական հանրապետութիւններէն եւ Լիբանանէն հոգ հերթական ոճիրը ընտած են Նուկոսլաւիոյ մահմետականները՝ իրենց դաւերը գործադրելու համար: Նպատակը՝ ամբողջ աշխարհի մէջ գէշ ու նենգ ներկայացնել հայերը որ իրենց վրայէն մաքրեն ցեղասպանի դրոշմուած կնիքը: Այդ Սումկայիթը, Պաքուն ու Խոճալուն շուտ մոռցուող բաներ չեն...

Երեւանի ձայնասփիւռի թղթակիցը այս բոլորը պատմելով կ'եզրակացնէ՝ «հանգիստ թողէք նահատակները»: Այո՛, գոնէ ննջեցեալները հանգիստ ձգուին եւ ատրպէյճանական սադրանքներու նիւթ չըլլան հանգիստ...

Տեսնենք թէ ազերի սադրանքի հերթական նիւթը ի՞նչ եւ միջազգային որ պիտի ըլլայ...

Վրիպակ

Մեքենայական խանգարումի հետեւանքով սպրդած են մեր 18 Յուլիսի թիւին մէջ գրաշարական ակամայ սխալներ, զորս կը սրբագրենք հետեւեալ ձեւով·

Էջ 9, «Իսրայէլ՝ Բնակարանային Սուր Տագնապի՛ Մը Առջեւ» յօդուածին 4-րդ համարը (ա.) եւ 5-րդ համարը (բ.), պէտք է կարդացուին՝

ա.- *Ա.Միութեան հայատակ հրեաներուն ներգաղթը, ներկայ թափով առաւել եւս կը բարդացնէ ընկերա—տնտեսական, արդէն ըստ բաւականի վատթար կացութիւնը, ուր աշխատաւորներուն 10% արդէն անգործ է*

բ.- *Թշուառ խաւի դժգոհութիւնը կրնայ հարցականի տակ առնել հրեաներուն արտագաղթը՝ Ա.Միութենէն, այս վերջինը իբրեւ պայման դրած ըլլալով, որ արտագաղթողները չհաստատուին բռնագրաւուած արաբական հողամասերու վրայ:*

Էջ 11, «55-ամեակ Ռադիօ Արմենիայի» յօդուածին 6-րդ եւ 7-րդ համարները պէտք է կարդացուին՝

Գեղարուեստական յայտագրին իրենց փայլուն մասնակցութիւնը բերին, հիւրերու գաղաքը գտնուող, միջազգային երգիչ Պրն. Տիգրան Ժամկոչեան եւ «Հայ Կեդրոն» Մշակութային Միութեան պարախումբը:

Երեկոյթին ամենէն սրտառուչ պահերը ապրեցան ներկաները, երբ հանրապետութեան Նախագահը «Ռադիօ Արմենիա»յի 55-ամեայ գործունէութիւնը եւ ազգօգուտ նշանակութիւնը վեր առնելէ ետք, խօսեցան հայ ժողովուրդի առաքինութեան, վերապրելու կամքին եւ Հայկական Դատի անժամանցելիութեան մասին, արժանանալով ներկաներուն յոտնկայս ջերմ ծափահարութեանց:

«Սարտարապատ»

Արցախ

Զինեալ Յարձակում Փոխադրակառքերու Վրայ

Միջազգային A.P. եւ Reuter գործակալութիւնները Հինգշաբթի, 12 Յուլիսին կը հաղորդեն, թէ Արցախի հիւսիսը գտնուող Մարտակերտ շրջանին մէջ զինեալներ պաշարած են մարդատար 17 մեքենաներու շարանին մը եւ կրակ բացած են անոնց վրայ, սպաննելով 3 հոգի եւ վիրաւորելով 24 ուրիշներ:

Ինքնաշարժներէն հինգը կը փոխադրէին խորհրդային զինուորներ, որոնք կ'ընկերանային ատրպէյճանցիներ փոխադրող «պըս»-երու շարասիւնին: Մեռելներէն մէկը ռուս բանակային մըն է, մէկը ատրպէյճանցի սպայ մը, իսկ երրորդը՝ կին մը որ մեռած է հիւանդանոցին մէջ իր ստացած վէրքերուն հետեւանքով:

ԹԱՍՍ-ի համաձայն, լաւագէս զինուած հայեր կանգնեցուցած են շարասիւնը եւ մօտէն կրակ բացած են փոխադրակառքերուն վրայ: Յարձակումին հետեւած է փոխհրաձգութիւն, որմէ ետք յարձակողները խոյս տուած են, իրենց ետին ձգելով վեց ձեռնառումբեր, հաղորդակցութեան երեք գործիքներ եւ որոշ քանակութեամբ պայթուցիկ: ԹԱՍՍ չի յայտներ, թէ յարձակողներու շարքերէն վիրաւորներ եղա՞ծ են թէ ոչ:

Կորպաչով, որ կը գտնուէր Խ.Միութեան Համայնավար Կուսակցութեան 28-րդ համագումարի սրահը, անձամբ հաղորդեց լուրը համագումարին եւ արդարացուց ատրպէյճանցի պատուիրակներու այն պահանջը, որ խորհրդային կեդրոնական իշխանութիւնները «պէտք է վերջ տան ապօրինութիւններուն եւ արիւնայեղութիւններուն»: Ան ցաւակցութիւն յայտնեց մահացողներու ընտանիքներուն եւ ապա կոչ ուղղեց Ատրպէյճանի ու Հայաստանի իշխանութիւններուն, որպէսզի «շրջանին մէջ կացութիւնը բնականացնելու համար աշխուժ կերպով գործեն»:

Միւս կողմէ սակայն, Կորպաչով մերժեց Արցախի հարցը համագումարի քննութեան առարկայ դարձնելու ատրպէյճանեան պահանջը, ըսելով՝ «հիմա կարիքը չկայ այդ մէկը քննելու»:

Ռէօթըր կը նշէ, թէ Ատրպէյճան ստիպողական վիճակ հոչակած էր Հայաստանի իր սահմաններուն վրայ, անցեալ ամիս:

Հոգեհանգիստ

Կիրակի, 29 Յուլիսին, յաւարտ Ս. Պատարագի, հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Տաճարին մէջ, Հ.Բ.Ը.Միութեան բարերարուհի

Օր. Անահիտ Մարանկոզեանի

մահուան քառասունքին առիթով:

Ներկայս կը հրաւիրենք Հայկ. Բարեգործական Ընդհանուր Միութեան անդամներուն եւ բարեկամներուն եւ հանգուցեալի ազգականներուն եւ ծանօթներուն, ներկայ գտնուելու այս հոգեպարար արարողութեանը:

Հ.Բ.Ը.Միութեան Վարչական Ժողովը

DEPORTIVAS

Daniel Scioli volvió por sus fueros

Después del desgraciado accidente que sufriera en el verano y que le costara la pérdida de su brazo, Daniel Scioli, también moralmente imbatible, volvió a correr en motonáutica, y lo hizo tripulando su lancha nada menos que en la regata internacional Venecia-Montecarlo.

Con altibajos en las distintas etapas, y siempre luchando por la punta, las últimas noticias daban cuenta de que, en la séptima etapa de la competencia Scioli había recuperado la punta en la clasificación general, aventajando a su perseguidor más inmediato en 5 minutos 7 segundos.

Del total de 2.478 kilómetros que cubre la competencia, ya se han corrido 2.208.

Deseamos la consagración del valiente y tenaz competidor argentino.

COCINA

Mary Arakelian
(Sao Paulo-Brazil)

BOMBON DE COCO Y NUEZ

INGREDIENTES:

1 lata de leche condensada
250 grs. de coco fresco, rallado
Nueces peladas en cantidad necesaria.
Cobertura de chocolate.

PREPARACION:

Poner en una cacerola la leche condensada con el coco rallado, mezclar y cocinar, revolviendo sin parar hasta que espese bien. Una vez frío, formar bolitas ovaladas, más o menos del tamaño de una aceituna grande. Pegar a los costados de cada bolita media nuez, apretándola bien con las manos para que se pegue bien. Dejar orear y luego pasar por cobertura de chocolate. Enfriar y envolver uno por uno en papel plateado.

HAMAZKAIN VICENTE LOPEZ
CONJUNTO TEATRAL
GEORGE SARKISSIAN
Estrena para América del Sur

EL GRAN SILENCIO

Մեծ Լռութիւն

Dirección General: **KALUSD JENSEZIAN**

Declarado de Interés Nacional Armenio por el Consejo Directivo de la Institución Administrativa de la Iglesia Armenia, en Homenaje al 75º aniversario del Genocidio Armenio.

Todos los miércoles y sábados de AGOSTO PUNTUALMENTE A LAS 22 HS.

Centro Armenio - Calle Armenia 1353

DADA LA ESTRUCTURA DE LA PUESTA EN ESCENA, NO SE PERMITIRA EL ACCESO A LA SALA UNA VEZ COMENZADA LA FUNCION.

Informes y Reservas al: 542-3551, 791-4313 y 792-9343
ENTRADA LIBRE **ESTRENO: 4 DE AGOSTO**

Sociedad Armenia de Beneficencia para la América del Sur - HOM

Conjunto de Danzas Folklóricas Armenias
"Nairí"

A partir del viernes 27 de julio, a las 21 horas, y todos los viernes subsiguientes, se realizan los ensayos del Conjunto bajo la dirección del Profesor Sergio Kniassian. Se invita a todos los jóvenes de la colectividad, que sientan afinidad con la danza, a unirse al grupo.

SALON CENTRO ARMENIO

DONACIONES A SARDARABAD

Sra. Arpiné Paglayan, por nacimiento de su nieta Lucila Magalí..... **A 50.000**

Hokehankisd

Con motivo de cumplirse 40 días del fallecimiento de la Srta. **Anahid Marangozian**, el **domingo 29 de Julio** se oficiará una misa en su memoria.

La Unión General Armenia de Beneficencia invita a sus socios y allegados, como así también a los múltiples amigos de la Srta. Marangozian, a honrar con su presencia la memoria de la benefactora de la Institución.

SE NECESITA
Empleado Vendedor y Cadete
SARAFIAN HNOS.
LARREA 229

ALICIA MATEOSSIAN
Comidas y Postres Artesanales Armenios y Orientales
Reuniones Familiares — Agasajos
Campana 5535 Cap. **Tel. 571—4536**

PRIMER GRAN TORNEO DE TRUCO
VIERNES 3 DE AGOSTO, 21 HS
ORGANIZA:
DEPORTIVO ARMENIO
GRANDES PREMIOS
Asociación Cultural Armenia
Salón Tutundjian
Armenia 1366
*** POR PAREJA:.....A 50.000**
Inscripciones: Día del Evento o al 774-1050

Dr. Arturo Balassanian
Escribano
Registro Notarial 1094
Florida 716 2º Piso — Of. "K"
T.E.: 322—2768

Periódico Armenio
"SARDARABAD"
de la
ASOCIACION CULTURAL TEKEYAN

Redacción y Administración
Gorriti 4884
1414 CAPITAL FEDERAL
T.E.: 771—2520
Horario de atención
Lun a Vier de 10.00 a 19.00

Registro Nac. de la Propiedad Intelectual
Nº 174428
Director
NAHABET NAHABETIAN
Corresponsalía-Recepción de avisos y suscripciones en
BRASIL
Sr. Hrair Chahinian
Av. Coxingui 191 Ap 84
Cep. 00579—San Pablo
T.E: 813—6731
URUGUAY
Dr. Pedro Tarabian
Benito Blanco 675 Ap. 201
T.E: 70—3114 Montevideo